

LUNDS UNIVERSITET
Lunds Tekniska Högskola

AAHM01: Examensarbete i arkitektur/Degree Project in Architecture, LTH

2022

En by i en by - A village in another

Henrik Pregler

Examinator Per-Johan Dahl

Handledare Elin Daun

ABSTRACT

Ålabodarna is a community located in the northwestern Skåne north of Landskrona. The small village is surrounded by Glumslöv's Nature Reserve, which since 1986 has been a protected nature conservation area. The landscape is a rolling agricultural landscape with a cliff coast whose hiking trail is a popular destination for tourists.

As the hospitality industry is an important source of income for Landskrona municipality, while the coast is a great quality for its inhabitants, Landskrona's goal is to improve public access to the sea on certain coastal stretches. As a reaction to this long-term goal, the leisure administration at Landskrona municipality submitted an application in October 2020 to the County Administrative Board regarding the construction of a bathing jetty in Ålabodarna.

It is in from this application where my thesis begins. It starts of with an analysis of why the suggested proposal was rejected and highlights the problems that arose from it.

The goal of my work has been to find potential solutions to the problems that arose due to the proposal to eventually mouth out in a design of a more suitable and fair proposal.

1.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	6
PLATSEN	6
BAKGRUND	8
ETT FÖRSLAG	10
YTTRANDEN OCH BESLUT	12
PROBLEMATIK OCH AVGRÄNSNING	14
POTENTIELLA LÖSNINGAR	14
ANALYS	16
HÖJD I FOKUS	18
NATURRESERVAT	22
ANALYS DEL 1 - VAL AV LÄMPLIG PLATS	24
PLATS 1	26
PLATS 2	28
PLATS 3	30
LÄMPLIG PLATS	32
ANALYS DEL 2 - ANALYS AV PROGRAM	34
PROGRAM	36
ATT KALLBADA	38
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	42
GESTALTNINGSSGRUNDANDE DESIGNPARAMETRAR	44
KARTLÄGGNING AV ÅLGRÄSÄNGAR	46
DESIGN	48
DESIGNPARAMETRAR	
BEFINTLIG BEBYGGELSE	50
TEKNISKT UTFÖRANDE	52
RÖRELSE OCH FÖRLÄNGNING AV LANDSKAP	54
UTBLICKAR	56
SOLLÄGE	58
EN URÅLDRIK KONSTRUKTION	60
MODELL	64
PLACERING A BYGGNADSELEMENT	66
DESIGNGRUNDANDE SKISSER	70
GESTALTNING	72
SITUATIONSPLAN	74
SITUATIONSPLAN ILLUSTRATION	76
SITUATIONSPLAN DETALJ	78
BRUTEN SEKTION CC	80
AXONOMETRI - HELHET	82
DETALJRITNING OCH LANDSKAPSELEVATION	84
PLANRITNING - PLAN 1	86
PLANRITNING - PLAN 0	88
AXONOMETRI BYGGNAD	90
SEKTIONELEVATION	92
SEKTION	94
VISUALISERING	96
REFLEKTION	106
KÄLLFÖRTECKNING	110

INLEDNING

“Landskrona stad ämnar att skapa en plats nära havet mer tillgängligt för allmänheten”¹. Så skriver Landskrona stad i sin ansökan som särskilt skäl för att få dispens från reservatsföreskrifter. Detta för att få tillstånd att bygga en badbrygga i Glumslövs naturreservat.

Arbetet kommer att inledas med en grundläggande introduktion till platsen Ålabodarna för att ge läsaren en uppfattning kring platsens geografiska läge. Därefter kommer arbetet att ta start i ovannämnd ansökan samt i de efterskalv som sker till följd av Landskrona Stads intentioner till att anlägga en badbrygga. Stadens egna förslag, externa motsättningar samt statliga lagar och föreskrifter kommer därefter att behandlas. Dels för att ge läsaren en inblick i hur denna typ av ärenden hanteras samt för att ge en bred helhetsbild över det läge som år 2021 råder i denna lilla fiskeby.

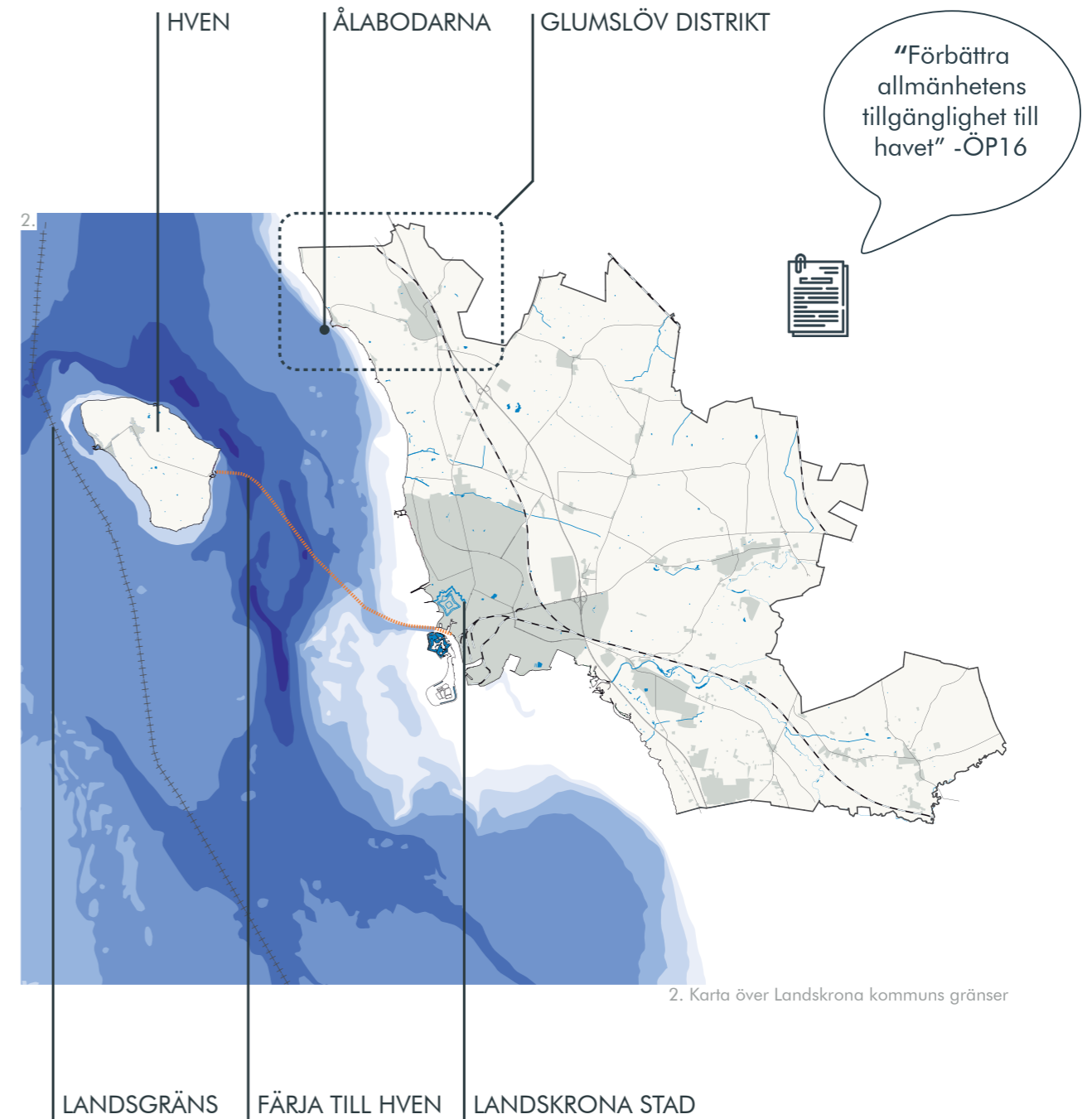
För att råda bukt på problematiken som uppstår till följd av stadens visioner kommer arbetet att mynna ut i en analys uppdelad i två delar. Del 1 kommer att bestå av en renodlad platsanalys. Del 2 kommer att fokusera på det program som Landskrona Stad har föreslagit och kritiskt analysera detta. Dessa två delar följs i slutändan upp av en välriktad och utarbetad arkitektonisk lösning på den problematik som utav det ursprungliga förslaget uppstått.

PLATSEN

Ålabodarna är en liten fiskeby belägen på Skånes nordvästra kust norr om Landskrona. Den lilla byn med en befolkning på 96 personer² ligger omgiven av Glumslövs Naturreservat som sedan 1986 är ett skyddat naturvårdsområde. Landskapet är ett böljande odlingslandskap med en klintkust vars vandringsled är en populär destination för turister. Vandringsleden

är en del av Skåneleden och besöks av många naturfrälsta rekreationärer vart år. Ett av landets bäst bevarade forngravar finns i norra delen av Ålabodarna och i det lilla samhället rymmer även landets nyaste slott; Örenäs Slott. 1800-talets skiftesreform i jordbruket gjorde att de tidigare betesmarkerna plöjdes upp till åkrar och landskapet började ta form till det som besökaren får uppleva idag. Längs kusten ligger tegelrester kvar som ett minne av de många tegelbruk som tidigare låg längs denna kustremsa. Dessa var produktionsaktiva från 1740-talet ända fram till 1960-talet. Nästintill alla lertäckter är idag igenväxta.³

I den antagna översiktsplanen för Landskrona Stad från 2016 anger man viktiga strategiska frågor för framtiden. Några av dessa rör kustremsan och den stora area av havsytta som innefattas av kommunens gränser. Eftersom besöksnäringen är en viktig intäkt för staden samtidigt som kusten är en stor kvalitet för kommunens invånare har Landskrona Stad som målsättning att på vissa kuststräckor förbättra allmänhetens tillgänglighet till havet. Detta ska staden försöka uppnå samtidigt som det även är av stor vikt att skydda Öresundsregionens naturmiljöer för att kunna bibehålla konstanta natur- och rekreationsvärden, exempelvis Ålgräset som växer i Ålabodarna. Ålgräset är i dagsläget hotat av övergödning som orsakar tillväxten av fettmög; en alg som lägger sig som ett täcke på havsytan och skuggar soltillgång för Ålgräset. I översiktsplanen omnämns även problematiken kring stigande havsnivåer som följd av klimafförändringar. Det finns en problematik med att nuvarande naturvärden med tiden kommer att förändras. Särskilt utsatt blir de lågt liggande strandkanterna som förväntas försvinna i takt med att havsnivån stiger. Även detta bör, enligt Landskrona stad beaktas i den fysiska planeringen.⁴

2. Karta över Landskrona kommuns gränser

BAKGRUND

Den 22 oktober 2020 skickade Stadsbyggnadsförvaltningen på Stadsmiljöavdelningen in en ansökan gällande byggnation av badbrygga i Ålabodarna till Länsstyrelsen i Skåne. Ansökningen berör 4 olika typer av dispenser som man vill få beviljat; reservatsföreskifter, strandskydd, områdesskydd och skyddsklassningar samt vattenverksamhet.

ETT FÖRSLAG

Landskrona Stad beskriver den planerade åtgärden för en badbrygga i Ålabodarna på följande vis:

“Åtgärden avser nybyggnad av badbrygga vid Ålabodarna. Den nya bryggan kommer att vara runt 60m lång och sträcka sig cirka 50m ut i havet. Bryggans totala yta är beräknad till 146kvm varav 127 är över havet och är den yta som kommer att beskuggas. Åtgärden bidrar till en ökad tillgänglighet till havet för allmänheten, boende i närområdet samt till Hotell Örenäs gäster. Det har tidigare funnits en liknande brygga vid denna plats.”

Vid en avvikelse från de lokala föreskrifter som finns på en plats är kommuner tvungna att ansöka om tillstånd när de vill förändra något på platsen. Då kan statliga organisationer, men även privatpersoner åberopa särskilda skäl för att den önskade åtgärden ska beviljas. Landskrona Stad anger följande rader som särskilda skäl på sin ansökan:

“Placeringen är vald utifrån att kunna tillgodose ett angeläget allmänt intresse av badplats med brygga. Bryggan blir lätt att nå från många håll och ligger i ett stråk längs strandpromenaden samt i anslutning till Hotell Örenäs.”

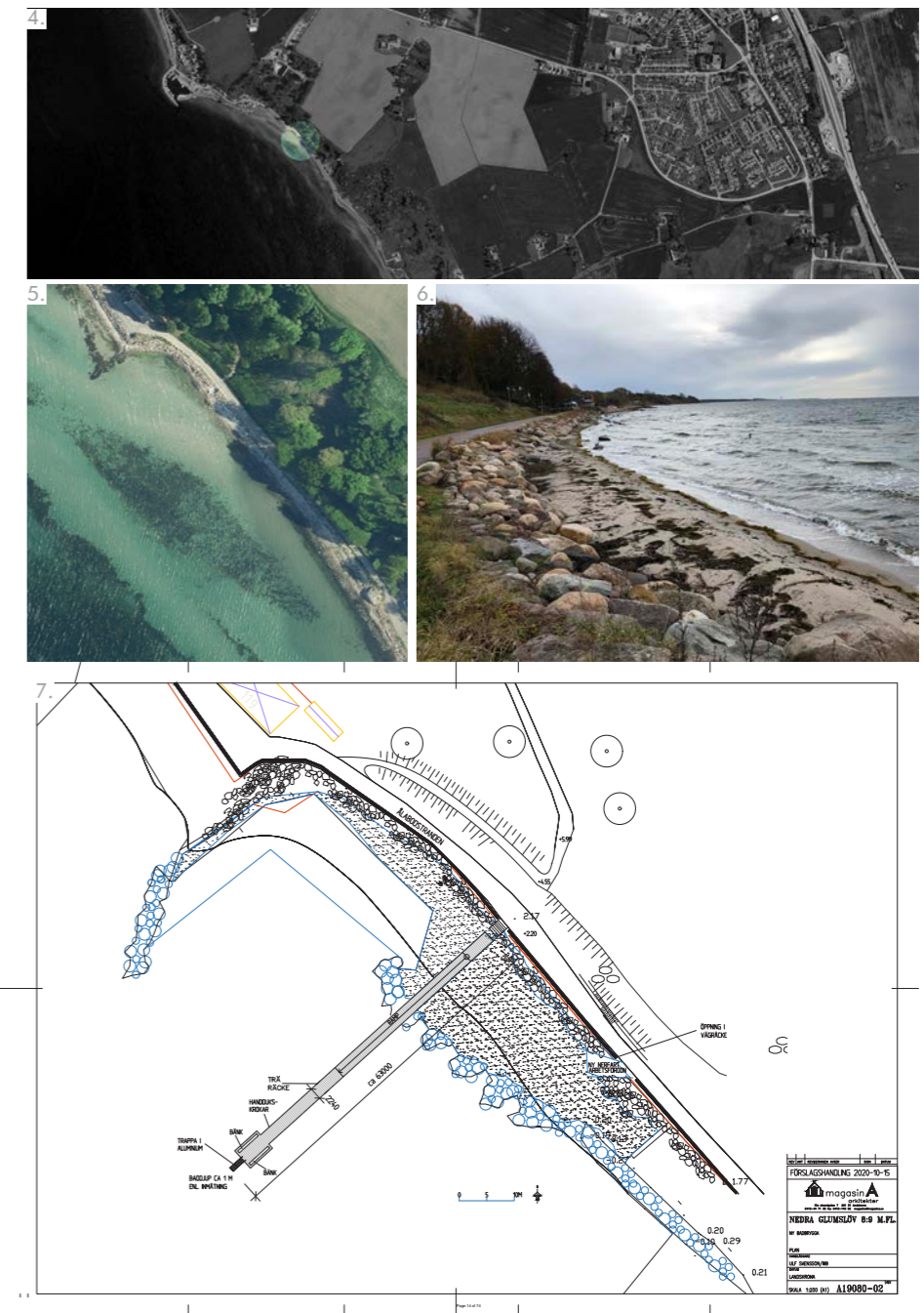
Stadsmiljöchefen Tora Broberg på Landskrona Stad bifogar även ett kompletterande brev i samma ansökan och ger ytterligare skäl för att bryggan borde byggas. Hon menar på att förslaget skulle föra staden närmare havet och tillgängliggöra kuststräckan för invånarna i kommunen. Stråket är en del av Skåneleden och flödet av människor på platsen har av denna anledning ökat. Även gäster till Örenäs Slott besöker Ålabodarna för rekreation samtidigt som nuvarande besökare på grund av den bortspolade bryggan, använder befintliga

småbryggor intill Ålabodarnas hamn samt vid den strand i norra Ålabodarna som är en kommunal badstrand. Dessa platser är hårt belastade vid varma sommardagar. Tora fortsätter med att påtala att de båda berörda samfällighetsföreningarna har fått projektet presenterat för sig och ställer sig båda positiva till en ny brygga.

Broberg fortsätter i sitt brev:

“Staden har som intention, att inom samma projekt som bryggan ingår, komplettera den kommunala badstranden i Ålabodarnas norra del med en ny toalett. Toaletten placeras intill den nyligen omgjorda parkeringsplatsen där besökare uppmanas att parkera. Projektet innebär även att staden ska iståndsätta ytterligare en parkeringsplats på kommunal mark söder om Ålabodarna. Även här kommer gäster att uppmanas parkera under sin vistelse.”

Landskrona Stad blir därefter ombedd av Länsstyrelsen att komplettera sin ansökan med någon form av bildbevis på att den gamla bryggan i själva verket har legat där kommunen hävdar att den har legat. Man skickar iväg en bild och ansökan är vidare för behandling.¹

4. Glumslöv distrikt och den föreslagna platsen
5. Flygfoto över föreslagna platsen
6. Egen bild på den föreslagna platsen
7. Plan över förslaget av Magasin Arkitekter

YTTRANDE OCH BESLUT

Det var när denna ansökan blev officiell som remissyttranden började ramla in till Länsstyrelsen. Det första yttrandet skrevs av en bekymrad Ålabodare som ville försäkra sig om att ärendet hade hanterats på rätt sätt av kommunen. Personen påtalade att kommunen tio år tidigare lät sälja av delar av naturreservatet till en privatperson som lyckades bygga ett glashus mitt på en betesmark. Landskrona Stad hade inte skött sin anmälningsplikt som kommun, och ärendet polisanmälades av Länsstyrelsen.

Vidare var det två andra boenden i södra delen av Ålabodarna som påtalade att närboende till den föreslagna bryggan aldrig har varit positiva till en brygga så som Tora Broberg uttrycker sig. Man delade med sig att det var vägföreningen på ett internt möte, som meddelat Landskrona stad att de varit positiva till ett sådant förslag utan att ha tillfrågat de boende.

De två byborna hade av denna anledning gått ut med en enkät till de boende i södra delen av Ålabodarna och frågat hur dom ställer sig till stadens förslag. Av de 25 tillfrågade ställde sig 23 stycken bakom ett absolut nej. Man menade på att även utan en brygga är biltrafiken idag ett huvudsakligt problem. Året runt, när solen skiner är det väldigt mycket människor som färdas genom byn. Vägen mellan Sundvik och Ålabodarna (på samma ställe som bryggan föreslagits ligga) är bara 3,5 meter bred. Det är därför väldigt svårt för två bilar att passera varandra och på vissa sträckor helt omöjligt. Under sommarhalvåret är denna strand som bryggan förväntas ligga på, hårt belastad och bilar parkerar längs vägen på båda sidor vilket skapar fullständigt kaos eftersom vägen inte är enkelriktad. Det försvårar även för utryckningsfordon att komma fram samtidigt som avgasutsläpp i naturområdet ökar till följd av en ny brygga på denna plats.

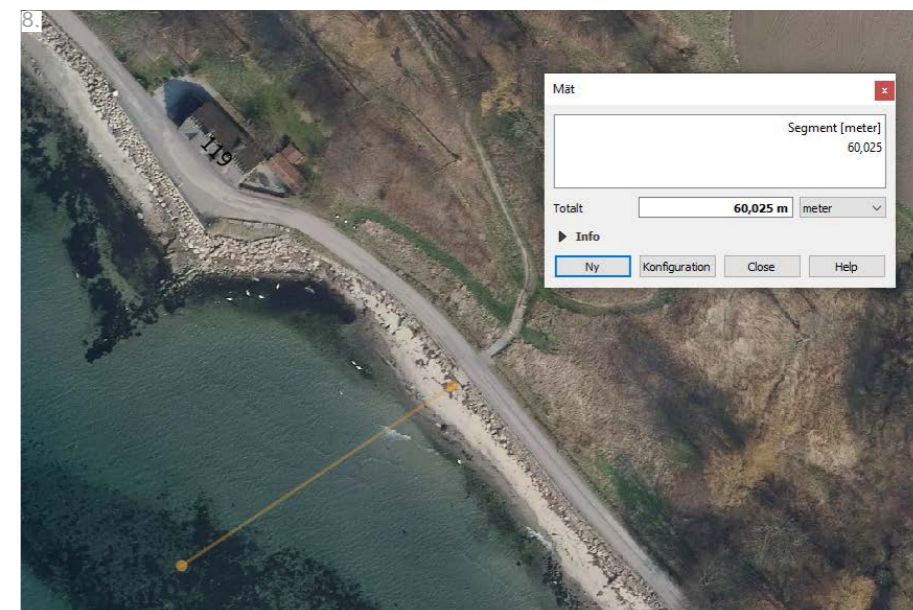
Miljöförvaltningen bedömde Landskrona Stads förslag som olämpligt på grund av platsens känsliga natur, storleken på stranden och bristen på lämplig service i närområdet. De konstaterar vidare att det inte är lämpligt för att bygga sådan service i naturvårdsområdet. Man konstaterade att det idag redan finns flertal bryggor längs Ålabodarnas kust som alla är tillgängliga för allmänheten. Ansökan anger heller inte vilken påverkan åtgärden kommer att ha på det skyddade området och dess havsbotten. Man beskriver endast att åtgärden kommer att bidra till en ökad tillgänglighet till havet. Miljöförvaltningen menar att tillgängligheten till havet redan är god på den avsedda platsen då det är långgrunt och fin sandbotten vilket talar för att en brygga inte är nödvändig. Vidare är stranden smal och behöver inget ökat tryck av besökare vilket en brygga skulle ge förutsättningar till. Genom att anlägga en brygga på ca 60 m och som går ut till ca 1m djup kommer badgästerna att ledas rakt ut i ett bälte av ålgräsängar. Ålgräsängarna är av stor betydelse för det marina livet och är idag en hotad naturtyp. Småskalig exploatering är en av flera orsaker till förlusten av ålgräsängar och åtgärder som kan påverka befintliga bestånd att minska bör undvikas. Den avsedda stranden är redan idag utsatt för erosion och det befintliga erosionskyddet mot vägen restaurerades nyligen. Detta har inneburit att strandplanet minskat i omfattning. Huruvida den planerade bryggan kan påverka erosionen ytterligare är inte angivet i ansökan.

Miljönämnden ställer sig bakom miljöförvaltningens yttrande och ett tillstånd att bygga bryggan anses ej vara lämpligt.

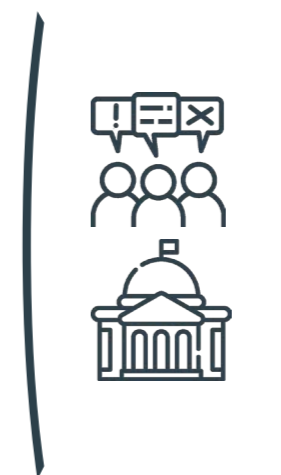
Av samtliga skäl ovan ger Länsstyrelsen Skåne ej dispens från varken reservatsföreskifter, strandskydd, områdesskydd och skyddsklassningar samt vattenverksamhet.¹

Huvudsaklig frågeställning som denna uppsats kommer kretsa kring:

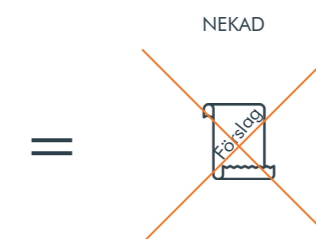
Hur skulle ett nytt förslag kunna utformas för att lösa den problematik som uppstår vid den ursprungliga ansökan?

MOTSTÅND

BESLUT LÄNSSTYRELSEN

8. Orange streck visar på hur en 60m lång brygga skulle sträcka sig ut i det kustnära ålgräsbältet som är etablerat på ca 1m djup.¹

PROBLEMATIK OCH AVGRÄNSNING

Landskrona Stads förslag till en ny badbrygga lade grund till olika former av problematik. Detta avnitt i uppsatsen kommer att sammanfatta de mest betydande problemområdena för att sedan kunna finna en potentiell lösning till dessa. Det kommer därför i detta avsnitt att ske en avgränsning för att begränsa uppsatsens omfång och därmed förbättra det slutgiltiga resultatet.

Känslig natur.

Det är kring detta ämne som den största problematiken kretsar kring. Det finns både fiskar, groddarter och fågelliv som blir negativt påverkade av förslaget. Den mest förekommande miljöaspekten som man kommer tillbaka till är att ålgräsängarna och det är problematiken kring dessa som uppsatsen gör en avgränsning till.

Liten storlek på befintlig strandremsa.

Man hävdar att storleken på den befintliga stranden inte rättfärdigar uppförandet av en brygga. Stranden bedöms ej klara av ett ökat tryck av besökare.

Brist på lämplig service.

Vidare problematiseras det faktum att det inte finns några toaletter eller parkeringar i anslutning till bryggans plats. Det är heller inte lämpligt att bygga sådan service i naturvårdsområdet.

Finns idag inga befintliga bryggor.

På sträckan mellan Sundvik och Ålabodarna finns idag inga bryggor och så ska det också förbli menar Länsstyrelsen.

Brygga ej nödvändig.

Då det föreligger fin långgrund sandbotten finns det inga skäl till att uppföra en brygga. Bryggan som ska bli 60 meter lång leder ut till ett djup på 1m vilket vidare bedöms vara för grunt för att rättfärdiga förslaget. Dessutom kommer

besökaren att ledas ut i ett bälte av ålgräs.

Utsatt för erosion.

Platsen bedöms vara utsatt för fortsatt erosion på grund av framtida förhöjda havsnivåer.

Närboende privatpersoner är emot.

Stor andel av de boende i södra Ålabodarna vänder sig emot uppförandet av en ny brygga och trafiken är största orsaken till detta. Man påtalar att vägarna är för smala för den ökade belastning som kommer att ske.

POTENTIELLA LÖSNINGAR

Att hitta en enda lösning för alla ovannämnda problem tycks vara en omöjlig uppgift. Det kommer att behövas ett flertal åtgärder för att kunna komma runt samtliga problem. Trots detta finns det en åtgärd som skulle kunna lösa stora delar av den problematik som har uppstått; valet av en ny plats. Man bör se över och analysera Ålabodarna som helhet för att undersöka om en längre brygga bör byggas på en annan mer lämplig plats.

Då Ålabodarna är en trångbodd liten fiskeby kommer det alltid att finnas en problematik kring de boende. Man tenderar som boende vid havet att vilja ha det så som det i nuläget är och det gör ofta ingen skillnad vart man än väljer att bygga en brygga. Misstycke kommer, i ett litet samhälle som detta ofta att förekomma. Det man däremot kan göra är att minimera de negativa rösterna och därmed få ett mer positivt bemötande av en större andel av befolkningen.

Man bör även omrikta och ytterligare utveckla det program som man genom det negativa yttrande av Länsstyrelsen har konstaterat inte är tillräckligt skäl för en möjlig dispens från reservatföreskrifter, strandskydd, vattenverksamhet, övriga områdesskydd och skyddsklassningar.

KÄNSLIG NATUR

Ålgräsängar

SMAL STRAND

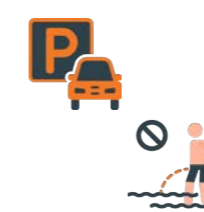
Liten plats för anläggning

EROSIONSRISK

Strand som så småningom kommer att erodera bort

FACILITETER

Finns ej plats för parkering eller WC

BEHOV

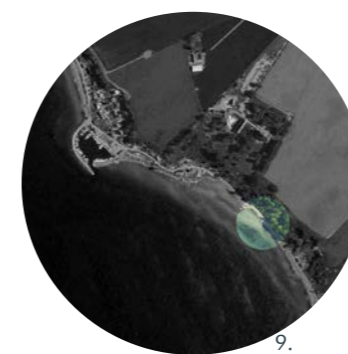
Fin sandbotten Långgrund

OPINION

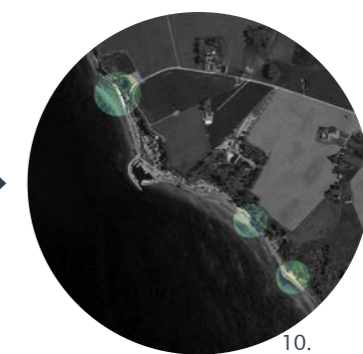

Byborna röstar nej - trafik - smal väg

Befintlig plats

Potentiella platser

NY PLATS?
 NYTT PROGRAM?

9. Karta över Landskrona Stads tilltänkta plats för badbrygga
 10. Karta över potentiella platser för badbrygga i Ålabodarna

ANALYS

I detta avsnitt av uppsatsen kommer platsen Ålabodarna att behandlas för att analysera om den tilltänkta platsen som Landskrona Stad har föreslagit är den mest lämpliga. En SWOT-analys kommer att appliceras på 3 olika platser för att ta reda på detta.

Höjd i fokus

På högra delen av bild 12 syns samhället Glumslöv med en befolkningsmängd på drygt 2000 människor. Från detta lilla samhälle tar man sig ner på Ålabodsvägen och når de havsnära fiskebyarna Ålabodarna i norr och Sundvik i söder.

Norr om Ålabodarna når man Rydebäck som ligger i Helsingborgs kommun. Rydebäck är ett av norra Europas största villaområden med en population på drygt 6000 människor. 2

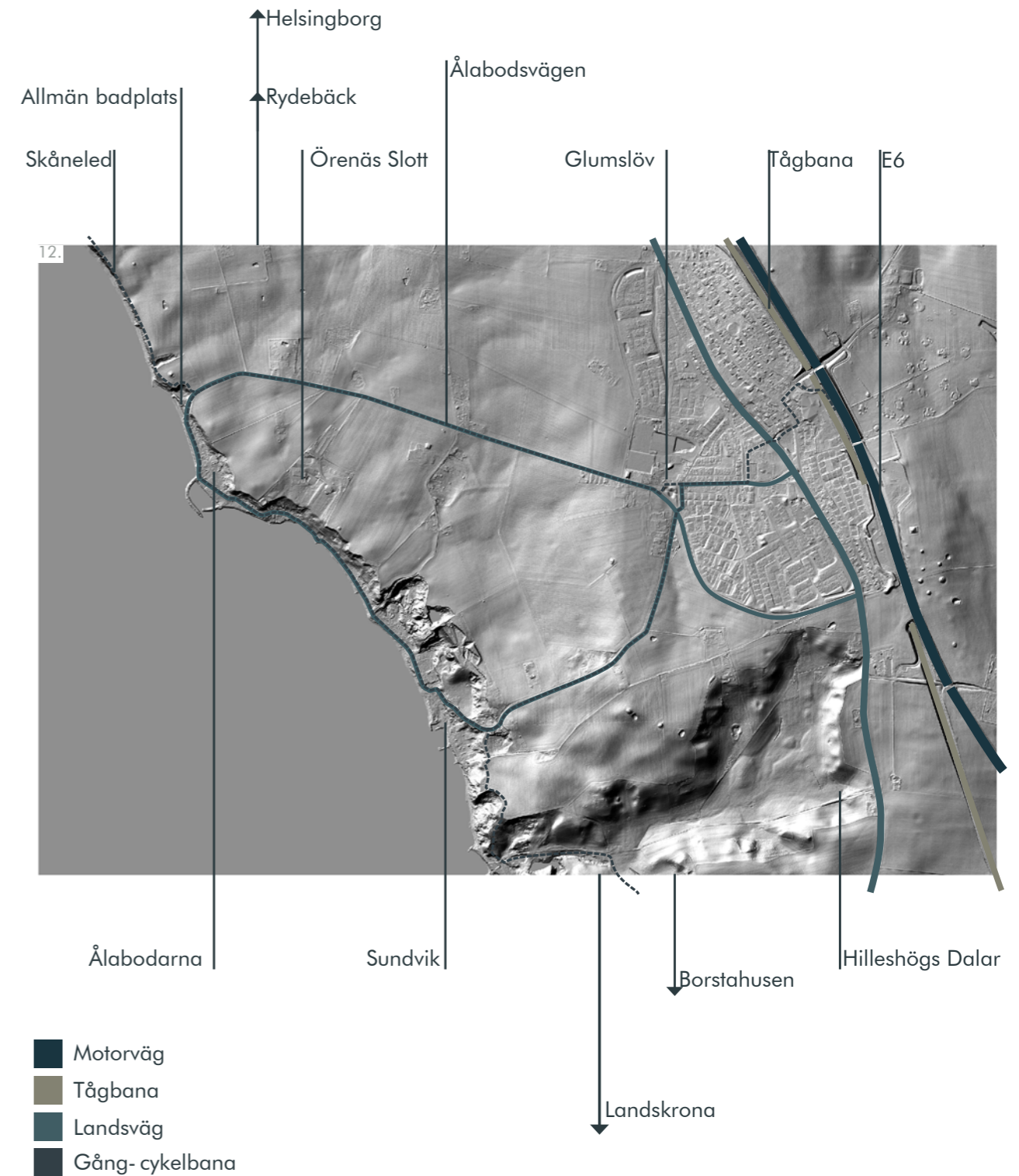
Söder om Sundvik finns Hilleshøgs Dalar som också är ett populärt resmål för rekreationärer och vandringsentusiaster. Härifrån kan man gå längs kusten till ett annat aningen större fiskesamhälle som kallas Borstahusen. Vandrar besökaren ytterligare söderut från Borstahusen når hen Landskrona Stads egna kustremsa och ett mer tätbebyggt flerbostadsområde. Landskrona stads egna kuststräcka ligger 7-8 km från Ålabodarna.

Öster om Glumslöv går E6:an samt den tågbanan som binder samman västra Skånes kuststäder. På denna tågstation stannar endast pågatåg. En landsväg mellan Landskrona och Helsingborg går också genom Glumslöv som kallas Landkronavägen.

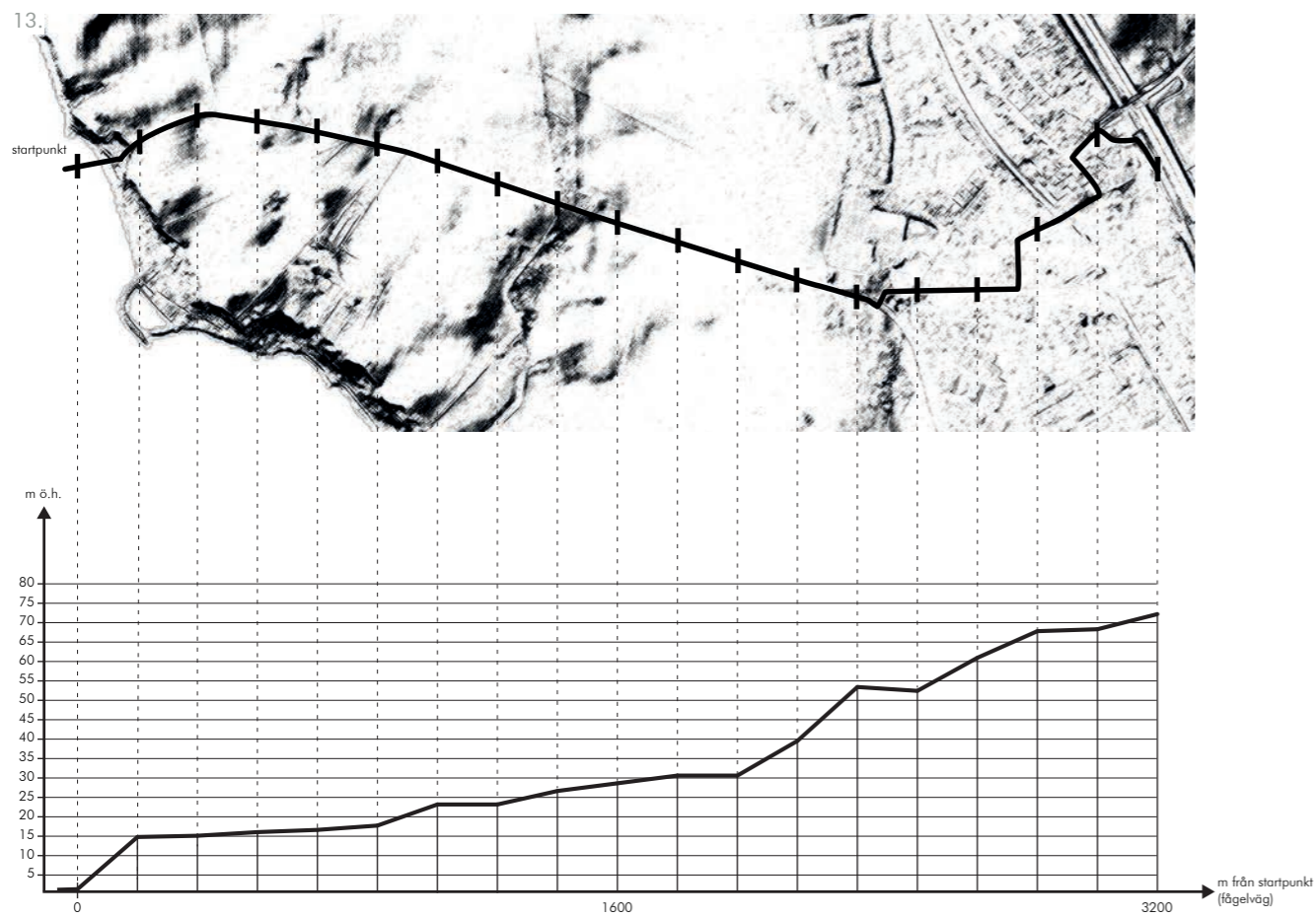
Skåneleden som går genom de två fiskebyarna binder samman Rydebäck - Ålabodarna - Sundvik - Borstahusen till en fantastisk naturupplevelse.

Bild 13 på nästkommande sida illustrerar de höjdförhållanden som råder på platsen från strandkanten i Ålabodarnas norra del till Glumslöv C tågstation. Mellan start och slutpunkt är det cirka 3,2 km avstånd med en

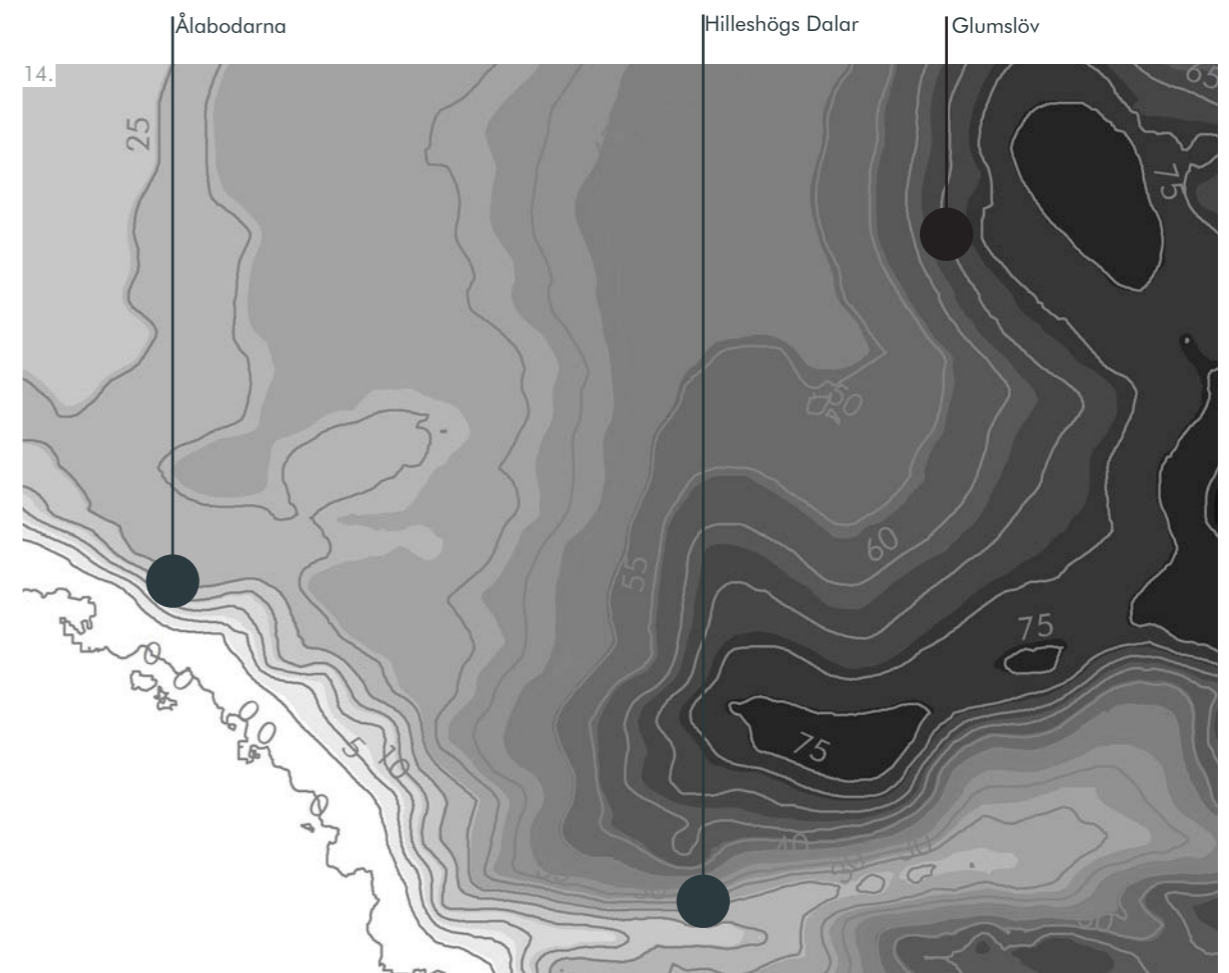
höjdskillnad på hela 72,5m. En, i Skåne-mätt extrem höjdskillnad som finns på få andra platser i Skåne. Besökaren som rör sig ner mot Ålabodarna har kontakt med Öresund redan på 3 kilometers avstånd från närmaste strandkant och rör sig hela tiden nedåt i latitud för att komma närmare havet. Att konsekvent försöka sträva efter att spegla detta speciella rörelsemönster i valet av ny plats hade varit önskvärt. Kanske kan man hitta ett liknande rörelseschema på en ny plats.

12. Karta över de lokala gång, tåg och väg- förhållanden som råder runt Ålabodarna

13. Diagram över de höjdförhållanden som råder mellan Glumslöv och Ålabodarna

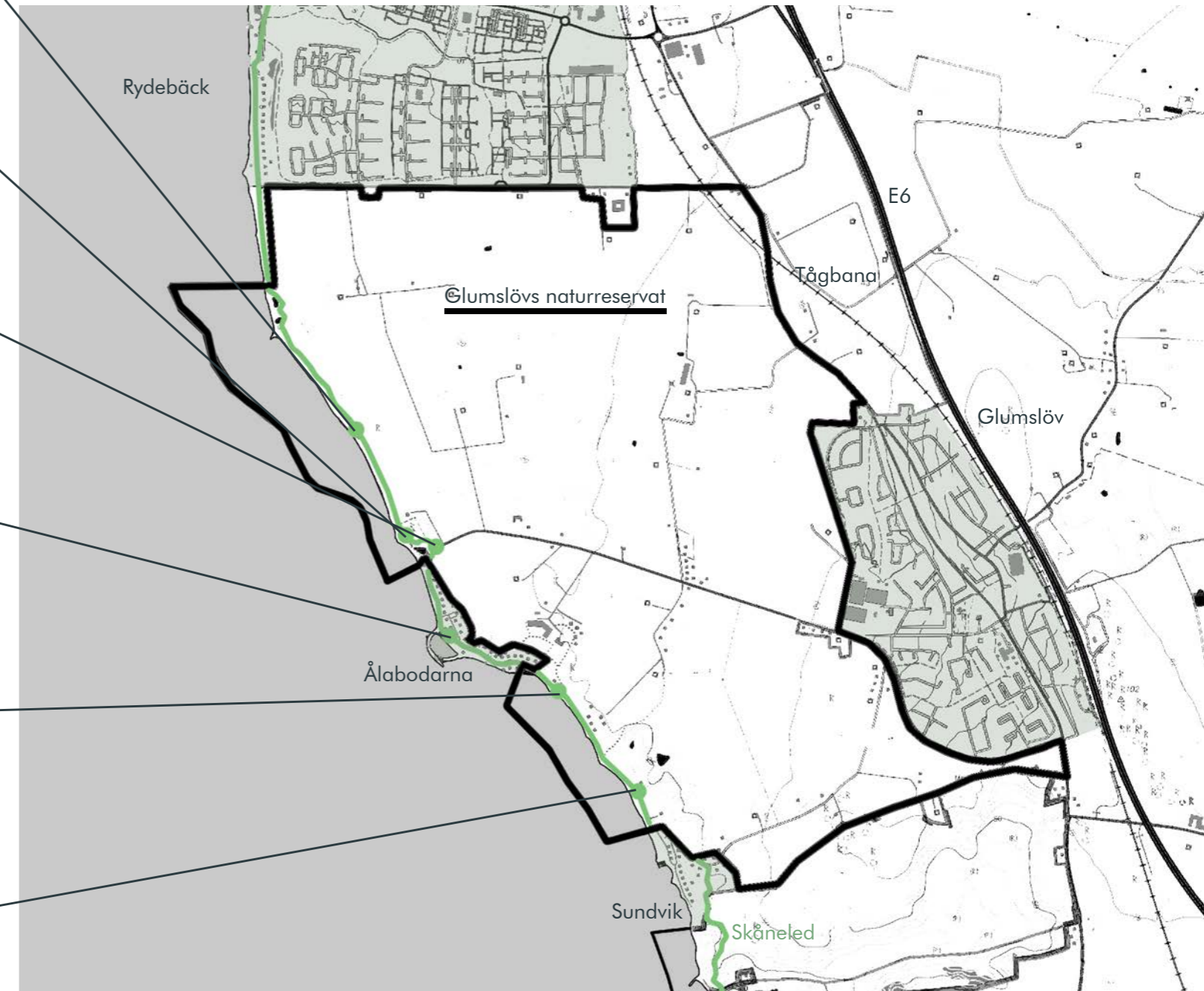
14. Höjdkarta av Glumslöv distrikt

Naturreservat

Naturreservatets gränser sträcker sig från Rydebäck i norr till ett annat naturreservat kallat Hilleshögs Dalar i söder. Skåneleden markerad i grönt tar besökaren genom en mängd naturupplevelser och olika typer av kontexter. Vandringsleden tar besökaren genom klintkustar till överblivna lertäckter.

I Ålabodarnas norra del finns det faciliteter i form av parkering och toaletter i anslutning till den allmänna badplats som finns här.

Mellan de två byarna precis norr om Sundvik finns även här en rastplats, parkering och information.

ANALYS DEL 1- VAL AV LÄMPLIG PLATS

Längs kusten Ålabodarna - Sundvik har tre platser objektivt analyserats vidare. Dessa platser har valts ut på grund av dess geografiska läge samt de olikheter som efter platsbesök kunnat konstaterats.

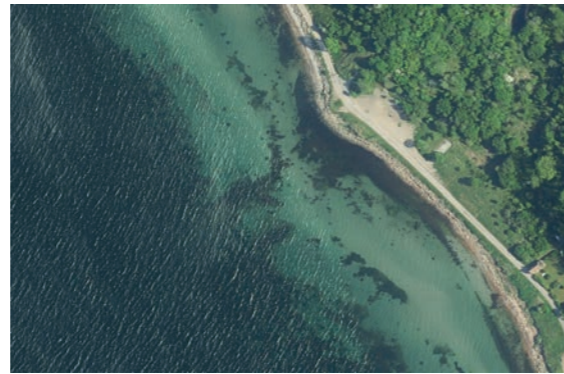
En av platserna är den den tilltänkta plats som Landskrona Stad har föreslagit för badbrygga. Denna plats kommer att utvärderas efter dess arkitektoniska värden för att därefter kunna jämföra den med andra platser. Denna plats benämns som Plats 1.

En annan plats söder om den tilltänkta platsen utvärderas också och kallas plats 2. Denna plats är utvald då det redan finns en antydan till parkering.

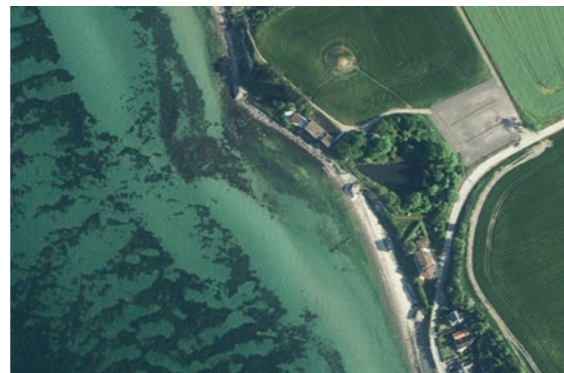
Plats 3 är belägen i de norra delarna av Ålabodarna och kommer att genomgå samma analys. Platsen är vald utifrån det höjdförhållande som råder samt utifrån det faktum att det redan finns både befintlig parkering och WC i anslutning.

Plats 1.

Plats 2.

Plats 3.

1 40 80 100m

Plats 3 Plats 1 Plats 2

1 400 800 1200m

S TRENGTHS

Lättåtkomligt
Bäst förbindelse med Örenäs Slott
Har tidigare funnits en brygga

W EAKNESSES

Smal strand
Inga parkeringsmöjligheter
Inkräktar på naturvårdsområde
Långgrund sandbotten - inget skäl till brygga
Motstånd från närboende
Smal väg som inte klarar ökad belastning
Påverkar Ålgräs negativt
Inga faciliteter såsom WC får byggas

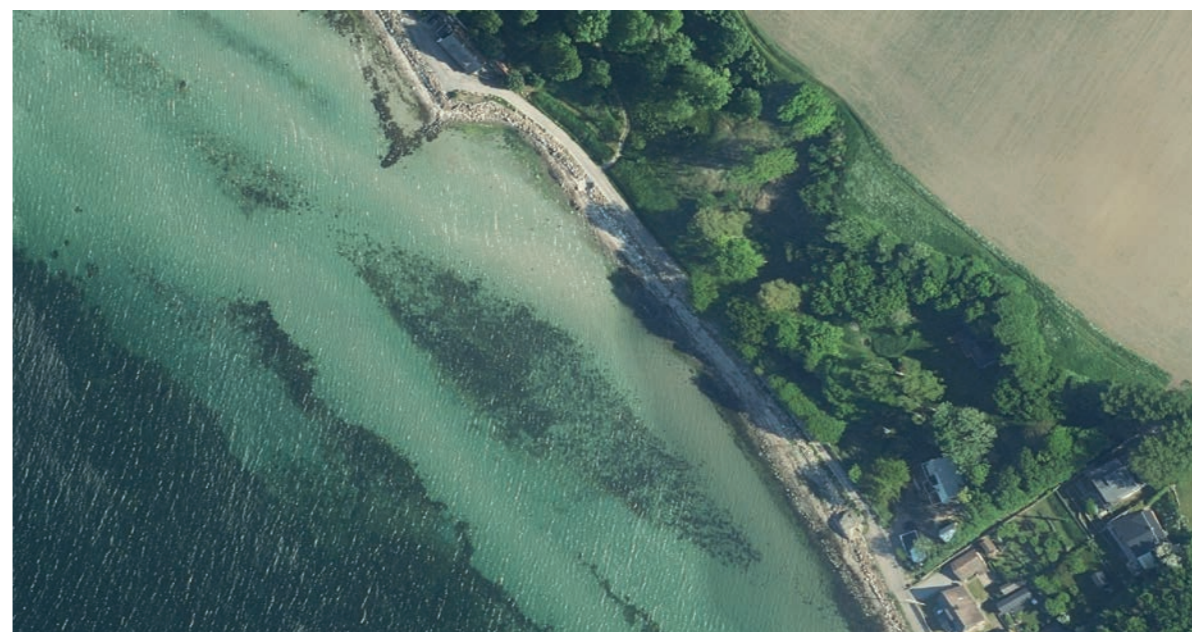
O PPURTUNITIES

Ökad tillgänglighet till havet
Örenäs Slotts intresse - bidrag av pengar

T HREATS

Erosionsrisker
Ökad trafik kan leda till svårigheter för utryckningsfordon

PLATS 1

S TRENGTHS

Lättåtkomligt
Bra förbindelse med Örenäs Slott
Plats för faciliteter såsom WC finns
Långgrund revig botten - skäl för brygga

W EAKNESSES

Tätt rev cirka 60 m ut i havet
Finns ingen strand
Finns parkeringsmöjligheter
Inkräktar på naturvårdsområde
Motstånd från närboende
Smal väg som inte klarar ökad belastning
Påverkar Ålgräs negativt
Har aldrig funnits en brygga

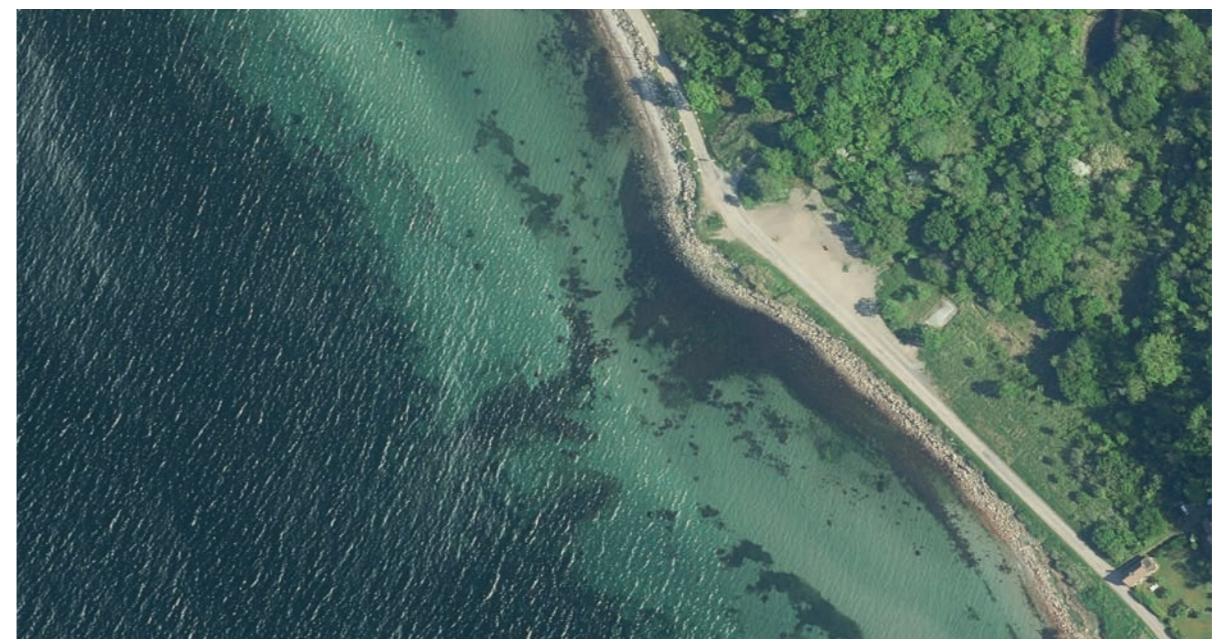
O PPURTUNITIES

Ökad tillgänglighet till havet
Att skapa en brygga anlagd från asfalterad väg

T HREATS

Ökad trafik kan leda till svårigheter för utryckningsfordon

PLATS 2

S TRENGTHS

Befintlig badplats finns
Befintlig parkering finns
Befintlig WC finns - planer på att bygga ytterligare faciliteter finns
Befintlig brygga finns
Bredare strand + gröning
Långgrund stenbotten - skäl till brygga finns
Få närboende (2 hushåll)
Väg klarar ökad belastning
Närhet till både Glumslöv och Rydebäck
Förändrar inte fiskebyn då platsen ligger utanför de äldre delarna
Ett nedåtgående rörelseschema är möjligt att uppnå på denna plats

W EAKNESSES

Inkräktar på naturvårdsområde
Kan påverka Ålgräset negativt

O PPURTUNITIES

Anlägga byggnation runt Ålgräset.
Ökad tillgänglighet till havet
Historisk plats - fornlämningar samt spår av tegelbruk
Upphöjd gröning - upphöjd brygga
Säregna naturvyer i norr
En ny gång och cykelväg håller på att anläggas hit

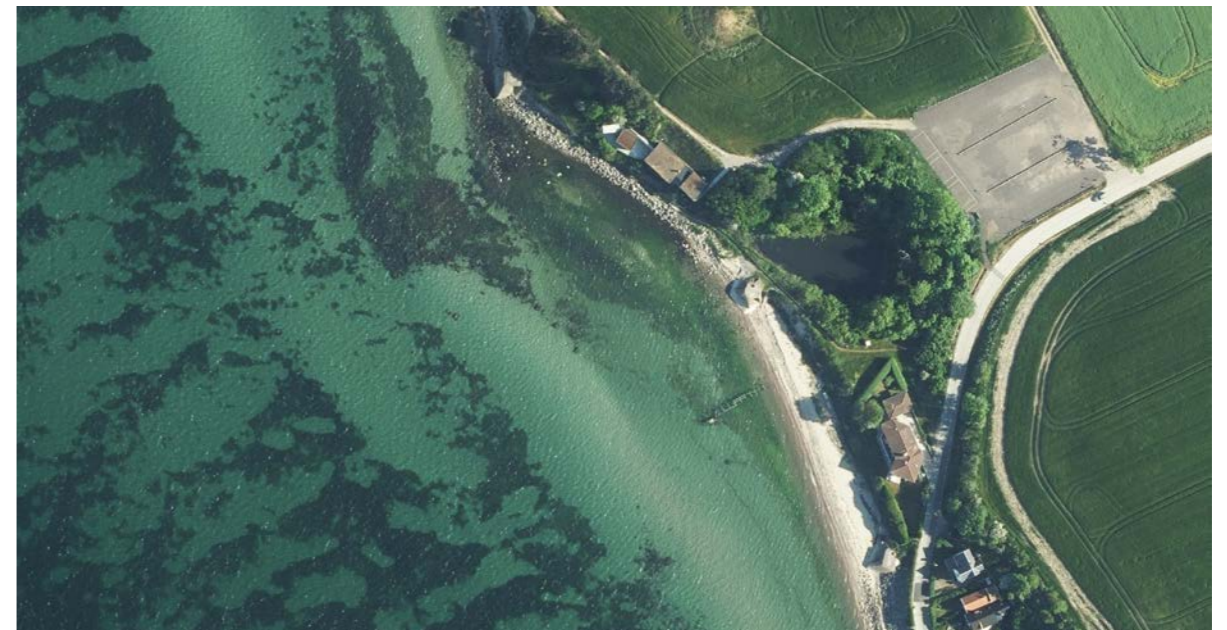
T HREATS

Erosionsrisker
Tillgänglighetsproblematik

PLATS 3

0 400 800 1200m

0 40 80 120m

Lämplig plats

De tre platserna har många likheter men det finns särskilda skäl för att en av platserna kan bedömas vara mer lämplig än de andra. Plats 1 och 2 delar många styrkor men också många av de svagheter som konstaterats kring dessa platser. En stor problematik som Länsstyrelsen inte har tagit ställning till, troligtvis eftersom det redan fanns skäl till ett avslag är hur lokaltrafiken påverkas beroende på var man väljer att anlägga en brygga.

Plats 1 och 2 kommer att öka trafiken på den redan belastade lilla vägen. Att ha ett trafik kaos nära havet går ej i linje med Landskrona stads egna intentioner att bevara kusten till fördel för de rekreations- och miljövärden som finns. Förståelsen kring hur trafiken uppför sig under olika perioder på året borde vara centralt i frågan om var man bygger en brygga då denna typ av bebyggelse tenderar att locka mycket folk. Det måste alltså finnas ordentligt med plats för både parkering men också för genomströmning av trafik.

På plats 1 finns det redan en jämn långgrund sandbotten. Varför man ändå insisterar på att lägga en 60 meter brygga här som skulle leda ut besökaren dels till ålgräset och dels till endast 1 meters djup är egendomligt. Stranden används idag av familjer med barn av låg ålder som verkar uppskatta den långgrundna botten samt det lugn som idag finns på platsen.

Att det dessutom finns väldigt många närboende som är emot bryggan talar för att placera den på en annan plats. Lokalbefolkningen påtalar dock att besökare överlag är välkomna till att ta del av den vackra natur som råder på platsen. Det är den förväntade ökning av biltrafik som man bekymrar sig för. Att istället välja plats 3 som ny plats för en badbrygga är desto mer motiverat. Detta då det på platsen redan finns en stor

nyanlagd parkering och WC. Kommunen har ytterligare planer på att utvidga den befintliga toaletten. Idag finns det rester efter en kort brygga vilket talar för att en ny brygga borde vara välmotiverad. Stranden på plats 3 är också bredare och rymmer mer folk som kan utnyttja den nya funktionen. Det finns dessutom en grönyta precis ovanför stranden som besökare använder som liggplats. De 25 första meterna av havsbotten på denna plats består av mellanstora stenar och rev vilket gör det besvärligt för besökaren att doppa sig om en brygga ej finns tillgänglig. Endast två närboende hushåll finns inom synhåll och eftersom platsen redan är en utbredd allmän badplats kan man hävda att vidare underlätta denna för allmänheten. Vägen är bredare vid denna del av Ålabodarna och klarar en ökad belastning även om det inte är önskvärt med mer trafik genom byn. Vid valet av denna plats slipper man färdas genom byn för att bada. Närheten till både Glumslöv (2km) och Rydebäck (1,6km) medför ytterligare positiva aspekter för denna plats. Då platsen ligger norr om det gamla bevarade fiskesamhället kan man också hävda att ett ingrepp på denna plats inte förändrar det optiska uttrycket i byn. Platsen ligger fortfarande i ett naturvårdsområde även om det på denna plats ligger på gränsen till det oskyddade området som utgörs av Ålabodarna i söder. Ålgräset växer inte lika tätt på denna plats vilket möjliggör att man genom gestaltningen kan undvika att bygga över det. Erosionsproblematiken finns dock kvar då havsnivåerna stiger och spolar bort stränder. Eftersom den upphöjda gröningen finns att tillgå finns det goda möjligheter att anlägga bryggan från denna plats och därmed undvika erosionsproblematiken.

Slutsatsen av denna analys är att placera bryggan på plats 3.

15. Eget foto av plats 3.

ANALYS DEL 2- ANALYS AV PROGRAM

Att göra ett ingrepp på en plats som skyddas av både strandskydd och naturområdesföreskrifter är svårt att genomföra. Det måste finnas särskilda skäl för att Länsstyrelsen ska bevilja ett bygglov på en sådan plats. Eftersom Landskrona Stad endast ämnade att bygga en badbrygga räckte inte deras särskilda skäl till för en potentiell dispens. Deras motiv blev vaga och motiverade inte ett tillstånd. Att skapa en plats nära havet mer tillgängligt för allmänheten räckte helt enkelt inte för Länsstyrelsen.

Genom valet av en ny plats har mycket av den ursprungliga problematiken som Länsstyrelsen påtalat försvunnit. Storleken på stranden har ökat i storlek, dels på grund av en större sandstrand men även på grund av det grönområde som finns i anknötning till stranden. Parkeringar och faciliteter som toaletter finns redan på platsen samtidigt som det finns möjligheter att utvidga dessa. Den nya platsen ligger inte mellan Sundvik och Ålabodarna som utgör den mest utsatta och känsliga kuststräcka utan är belägen innan besökaren når byn. Det finns även stolpar som indikerar på att en befintlig brygga har funnits på platsen för inte särskilt lång tid sen. Det finns även goda skäl för att anlägga en brygga då det är besvärligt att ta sig ut i havet på grund av den steniga botten som förekommer. Det är heller inte lika långgrunt på denna plats då 60 meter lång brygga kommer att leda ut besökaren på 135cm djup. Det finns även möjligheter att anlägga bryggan direkt från den gröning som stranden gränsar till. Genom att gestalta bryggan på detta sätt hade problematiken kring erosionsrisker försvunnit då bryggan blir upphöjd och aldrig vidrör den snart bortspolade stranden nedanför.

Anledningen till varför många av de närboende var emot Landskrona Stads förslag var på grund av den förmodade ökning av trafik och bilar som

skulle belasta den lilla vägen mellan Ålabodarna och Sundvik. Genom att lägga bryggan på Plats 3 undviker man det förväntade bilkaos som de närboende är oroliga för eftersom besökande inte behöver ta sig genom byn för att bada på den nyanlagda bryggan.

Att överväga andra programalternativ kan öppna upp möjligheter för Landskrona stad att hitta nya tyngre särskilda skäl för dispens.

Förslaget måste vara välriktat och välformulerat för att maximera chansen för ett positivt besked från Länsstyrelsen. Det lutar åt; att man paradoxalt nog behöver prestera något mer än endast en badbrygga för att ytterligare finna nya skäl för dispens.

Några vattenaktiviteter som kan anses vara aktuella för plats 3 är: Paddleboarding, kajak- kanotpaddling, kite-surfing, dykning och vindsurfing. Det finns dock ett centralt skäl till varför ovanstående aktiviteter inte är lämpliga. Man kan nämligen bedriva samtliga av dessa aktiviteter i hamnområdet 300m söder om plats 3. Då aktiviteterna vänder sig åt en yngre generation samtidigt som majoriteten av befolkningen i Ålabodarna och Sundvik är mellan 50 och 80 år talar även detta emot sportaktiviteter. Det finns dessutom både kano, vind och kitesurfing i Rydebäck 2 km ifrån Ålabodarna. Något som när denna uppsats skrivs, inte finns inom stadens gränser är kallbadhus med bastu.

NY PLATS TILLRÄCKLIGT?

SÄRSKILT SKÄL

PROGRAMFÖRSLAG

PROGRAM

Kallbad är en aktivitet som inkluderar alla åldrar och könstillhörigheter som utöver den sociala aspekten bidrar till positiva hälsoeffekter. Att dessutom tillägga är att många basturelaterade program varit öppna under den Covid19-pandemin då virus generellt dör i temperaturer över 60 grader. Många kallbadhus har därför varit öppna under pandemin och låtit människor träffa varandra i bastuns varma temperaturer. Aktiviteten är varken säsongsbetonad eller väderberoende och kommer att locka människor till platsen året om. Genom ett kallbadhus uppfyller verkligen Landskrona stad sin egna intentioner om att skapa en plats nära havet mer tillgängligt för allmänheten.

Kallbadhus som program anses av ovanstående anledningar därför vara mest lämpligt för plats 3.

PROGRAM

För att kunna uppnå en lyckad gestaltning kräver det att en mängd delar av programmet behandlas. Kallbadhus som enhet, Ålabodarnas historia samt fiskebyns befintliga bebyggelse, den typologiskt och geografiskt speciella platsen är några av de delämnena som kommer att lyftas fram som särskilt viktiga för att en lyckad arkitektonisk gestaltning ska kunna genomföras.

16. Eget foto taget 100m ut i havet från plats 3 mot Ålabodarna fiskesamhälle

ATT KALLBADA

Det har ur ett medicinskt perspektiv redan sedan 400 f.v.t funnits noggranna uppgifter om kallbadets nytta för kroppen.⁵ Läkekunstens fader Hippokrates var först ut och forskare vid Östra Finlands Universitet i Kuopio (KIHD) var de senaste som konstaterade denna tes.

Man gjorde på KIHD en serie studier av bastubadandets effekter vid olika sjukdomar på mer än 2000 män och kunde konstatera en rad olika hälsoeffekter. Det var framförallt kroppens cirkulationssystem som påverkades under bastubadandets olika faser samtidigt som andra homeostatiska positiva effekter uppstod. Med homeostatiskt tillstånd menar man det stabila tillstånd som sker gentemot omgivningen i ett biologiskt system exempelvis människokroppen. Man menar då effekter på exempelvis termoreglering (kroppstemperatur), osmoreglering (vätskebalans) och reglering av blodsockernivåerna.

Enligt den finska studien skulle ett regelbundet bastubadande kunna fördröja eller förbättra åkommor som hypertoni (høgt blodtryck), ischemisk hjärtsjukdom, hjärtsvikt, total kolesterol, demens och vissa lungsjukdomar.

Ett regelbundet bastubadande kan på lång sikt medföra att blodtrycket sjunker hos individer med eller utan hypertoni, men verkar även kunna förhindra en framtida utveckling av hypertoni.

Genom KIHD-studien kan man även konstatera det faktum att en individ med ischemisk hjärtsjukdom kan dra medicinsk nytta av ett regelbundet bastubadande. Ju fler gånger och desto längre tid man ägnade sig åt denna aktivitet, desto lägre blev risken att drabbas av plötslig död, komplikationer av den ischemiska hjärtsjukdomen, annan kardiovaskulär sjukdom eller att avlida till följd av sin sjukdom.

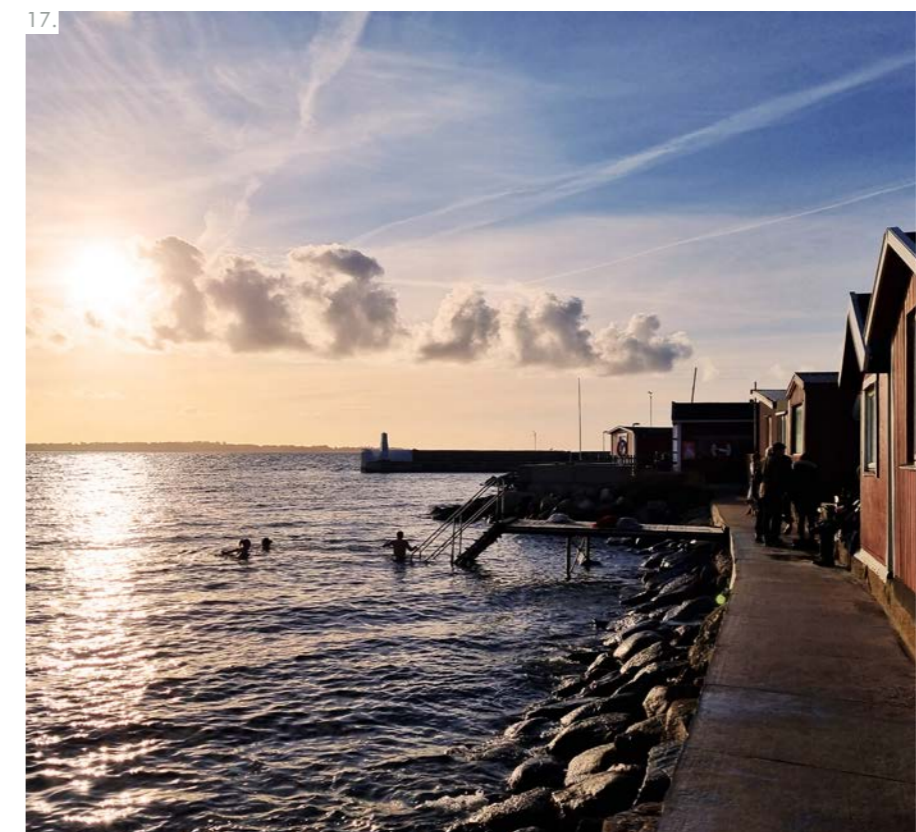
KIHD-studien har även riktat fokus åt relationen mellan bastubadande och utvecklingen av demens eller Alzheimers sjukdom. De som tillbringade längst tid i bastun och bastade oftast hade signifikant lägre risk för sådan utveckling jämfört med de som bastade mest sällan eller under kortast tid.⁵

Nedan följer en sammanfattning om de hälsoeffekter som bastubadning kan ha på en människa.⁶

- Adrenalinet stiger vilket medför en känsla av triumf, både under och efter doppet.
- Antal endorfiner ökar – ett hormon som får oss att må bra och kan minska smärtor.
- Dopaminet ökar – ett hormon som kan minska stress.
- Kallbad upplevs motverka trötthet och utmattnings, förbättra humöret och stärka självförtroendet.
- Många individer som kallbadar säger sig få en ökad livskvalitet.
- Kallbadet gav smärtlindrande effekt för de med reumatism, fibromyalgi och även astma.
- Blodtrycket sänks, även i vila.
- Blodcirkulationen ökar.

Det är mycket som talar för programmet kallbadhus endast i form av positiva hälsoeffekter. Men även av sociala skäl kan kallbadhus vara ett sätt för människor att träffa nya människor och socialisera sig, inte bara genom en pandemi utan genom hela livets vardag. Hälsoeffekterna av detta är på en nivå som förmodligen är besvärligare att mäta men är likväl så viktig.

Programmet blir således att gestalta en kombinerad allmän badbrygga och kallbadhus på plats 3 i norra delen av Ålabodarna.

17. Eget foto på kallbadare vid Ålabodarnas hamn

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Eftersom utformningen av kallbadsbryggan står inför många gestaltningsmässiga utmaningar är det viktigt att redan i det första stadiet av skissandet koppla samman design och de verkliga förhållanden som råder på plats 3.

Höjdskillnader, ålgräsängar och nedslagspunkter har krävt att arbetet behandlar och undersöker en teknik som kallas Photogrammetry.

Photogrammetry är tekniken man kan använda för att ta information som finns inbäddad i foto-filer och vanligtvis omvandla denna till kartor, ritningar, mätningar eller i detta arbetets fall; en 3D-modell. Man kan applicera tekniken på ett mindre objekt men man kan också arbeta i en större skala och skapa en 3D-modell av ett helt landskap.

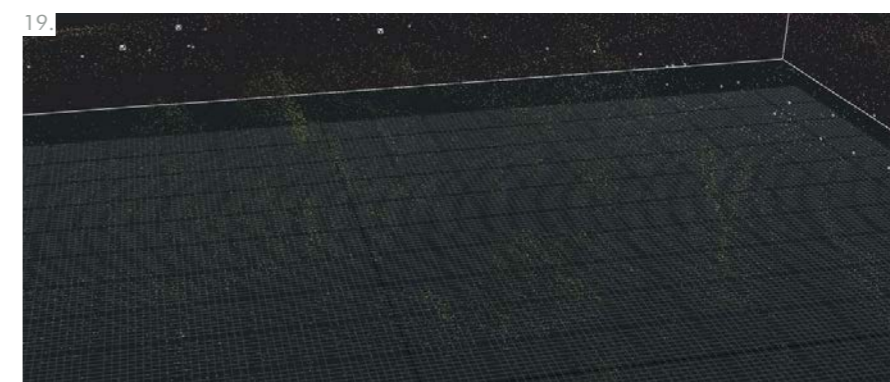
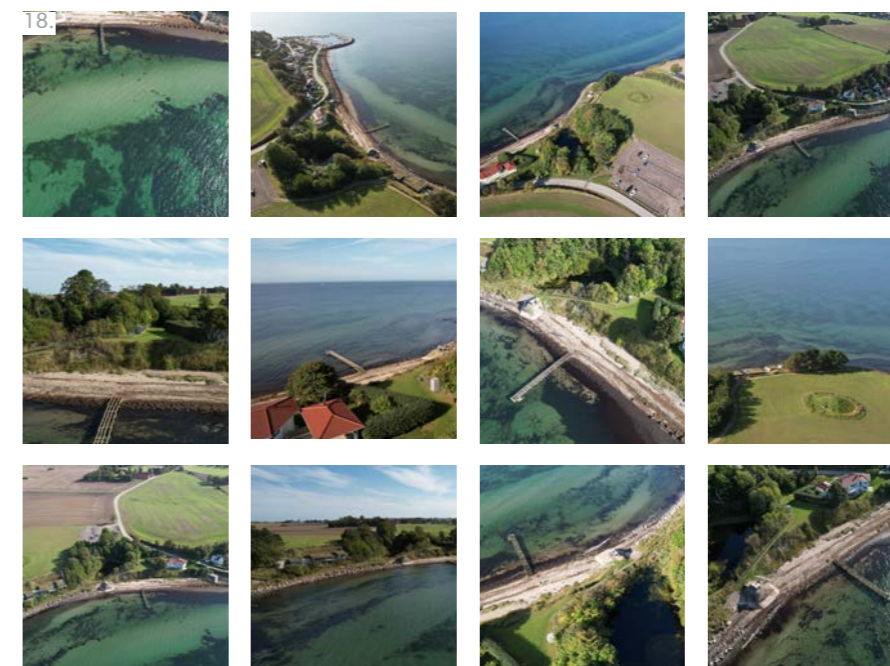
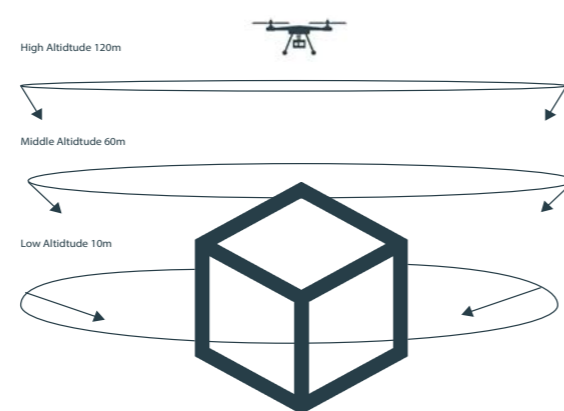
För att en 3D-modell av ett större område ska kunna genereras av fotografier krävs det att man tar minst 3 serier av fotografier på olika höjd och med olika grader av vinklar på kameran. Förslagsvis tas en serie foton på 120 meters höjd med ca 30 graders vinkel, en serie på 60m höjd med 45 graders vinkel och en serie på 5-10 meters höjd med 70 graders vinkel. Beroende på hur snabbt drönaren flyger och vilket stillbildskapacitet den har tar man en bild var andre sekund. Detta för att man vill skapa en överlappning på minst 60% av bilderna.

Genom att en överföra de 3 bildserierna i en photogrammetry-mjukvara, i detta fall RealityCapture, sker en avläsning av samtliga bilders information. Mjukvaran läser av varje individuell bilds koordinater och höjd som finns inbäddat i bildfilen. Därefter skapar den ett punktsystem i varje bild och binder samman de överlappande punktsystemen i var bild med överlappande nästkommande bild. Det är genom detta punktsystem som man därefter

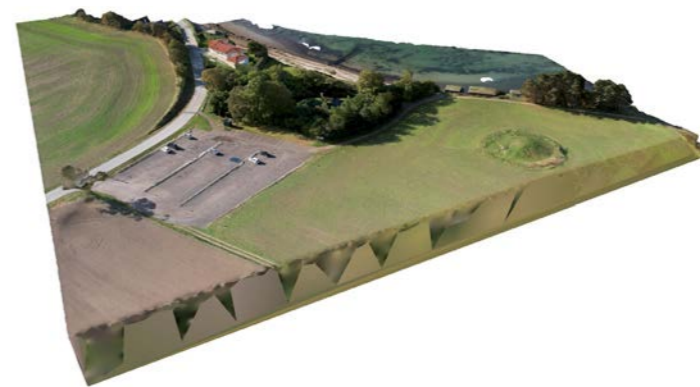
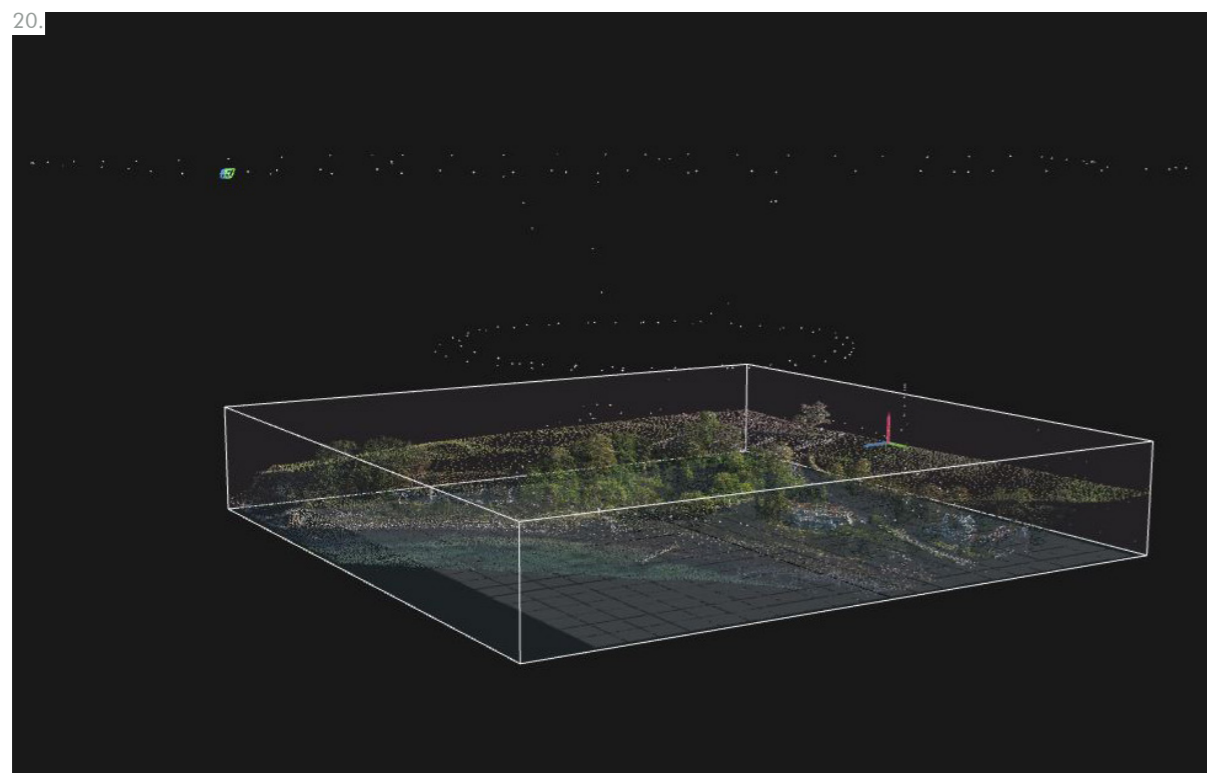
kan skapa en meshmodell med miljoner trianglar för att sedan applicera textur på varje triangel. Därefter kan modellen exporteras och föras in i valfritt 3D-program såsom SketchUp, Vectorworks eller Rhinoceros.

Sammanlagt togs 264 bilder på plats 3 som tillsammans genom mjukvaran Reality Capture kunde generera 1,2 miljoner punkter. Tillsammans skapade dessa punkter ett mesh-nät. Efter en importering till 3D-programmet Rhinoceros stod nu 3D-modellen klar med ett lyckat resultat. Arbetet tog nu riktning mot ett välriktat gestaltningsförslag för platsen och grunden till skissarbetet är lagd.

Det som återstår innan en skissningsprocess kan inledas är en analys av de designparametrar som gestaltningen kommer att utgå från.

18. Exempelbilder för att generera en 3D-modell av ett landskap
19. Punktsystemet i RealityCapture

20. Punktsystemet i RealityCapture
21. Den genererade 3D-modellen

GESTALTNINGSGRUNDANDE DESIGNPARAMETRAR

Även på plats 3 råder stora höjdskillnader. Parkeringen som besökaren inledningsvis passerar ligger på cirka 15m höjd. Här parkerar man bil och cyklar för att ta sig ner mot den trappa som leder besökaren ut på grönområdet. Från gröningen rör man sig till slut ner mot stranden genom en ganska brant stig på grönområdets norra sida. Man fortsätter alltså med samma rörelsemönster på platsen som man har gjort för att ta sig ner till platsen.

Tanken med gestaltningen är att anlägga bryggan i direktanslutning till grönområdet dels för att underlätta och göra vägen ner till havet mer tillgänglig för besökaren och dels för att undvika de framtida erosionsproblem som arbetet tidigare behandlat.

Ålabodsvägen som leder bilister, fotgängare och cyklister ner från Glumslöv till Ålabodarna kan under sommardagar och helger vara hårt belastad. Eftersom det på vissa sträckor råder en hastighetsgräns på 50km/h och då vägen är relativt smal är det varken särskilt trevligt eller säkert för cyklister och fotgängare att ta sig ner mot stranden. Landskrona Kommun började därför att anlägga en bred gång- och cykelväg

bredvid den befintliga landsvägen hösten 2021. Detta kommer att öka tillgängligheten till havet ytterligare och fler människor förväntas ta sig ner till den havsnära fiskebyn Ålabodarna. Men innan besökaren når Ålabodarnas hamn passerar man plats 3. Att därför ha en brygga som ansluter till den rutt som människor har påbörjat i Glumslöv kommer att locka ytterligare badesugna till platsen.

Tillgängligheten till bryggan kommer att på grund av landskapets höjdskillnader bli begränsad även om den planerade anläggningspositionen ger ökad tillgänglighet i jämförelse med att anlägga en brygga vid strandkanten. Detta arbete kommer inte att behandla huruvida man gör vägen från parkeringen till gröningen tillgänglig men däremot behandla tillgänglighetsgraden för själva bryggan och kallbadhuset.

Eftersom bryggans anläggningspunkt är cirka 6,5 meter över havet blir en del av utmaningen att inte skapa för många nedslagningsplatser för exempelvis pålar eller betongelement, centralt.

Vid för många nerslagspunkter finns det en stor risk att bryggan från land upplevs som en vägg ut i havet. Både på grund av dess initiala högre höjd och antal nedslagspunkter. Det är därför nödvändigt att analysera kring hur bryggans konstruktion ska gestaltas så att den ger ett luftigt och minimalt intryck på landskapsbilden.

En annan utmaning är att försöka undvika de områden som ålgräs växer på. Genom en lyckad gestaltning bör nedslagsplatserna inte placeras över ålgräsängar utan istället ha någon form av spännvidd över dessa. En möjlighet är att vrida bryggan åt de platser som i dagsläget inte är bevuxna med ålgräs för att minimera fotavtrycket av en brygga i dessa utsatta områden.

Ytterligare en annan utmaning med gestaltningen är att utforma kallbadhuset på så sätt att det ger fiskebyn Ålabodarna något tillbaka. Designidén kommer därför att

diskuteras i senare avsnitt i detta arbete för att i slutändan få ett så sammankopplat uttryck med byn som möjligt.

Att spegla landskapsbilden i gestaltningen är önskvärt. Det nedåtgående rörelsemönstret bör anammas och tas upp som en viktig del i gestaltningen. Anläggningsplatsen ger god förutsättningar för detta eftersom den ligger på 7 meters höjd.

Gestaltningen kommer att mynna ut i en kombinerad allmän badplats i form av en brygga som leder ut besökaren till ett lämpligt djup för att sedan fortsätta ut i en annan del avsedd för det kallbadhus som ska spegla Ålabodarnas historia, befintliga bebyggelse samt det rörelsemönster besökaren har för att ta sig ner till platsen.

UNDVIKA ÅLGRÄS

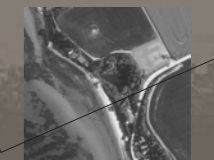
FÅ NEDSLAG - KONSTRUKTION

EROSION AV STRAND

FÖRANKRING AV BRYGGA

PARKERING

ÅLABODSVÄGEN

KARTLÄGGNING AV ÅLGRÄSÄNGAR

Ålgräsängarna kring Ålabodarna är av stor vikt för detta arbete då de dikterar många av villkoren för den kommande gestaltningen av brygga och kallbadhus. De sätter, på ett högst naturligt sätt gränser för var en gestaltning kan ske och var den inte bör ske. Ålgräsängarna har därför kartlagts för att jag ska kunna skapa mig en bild om var placeringen av byggnadselement ska ske.

Man kan även påstå att ålgräsängarna är det element som får projektet att bära eller brista då Länsstyrelsen lade extra stor vikt vid just dessa.

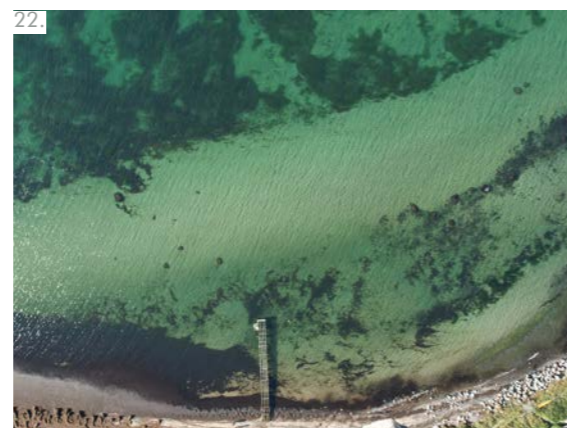
Det faktum att jag kommer att gestalta kallbadhuset och dess brygga kring ängodlingarna och låta dessa diktera villkoren för gestaltningen skapar en sorts medvetenhet, inte bara hos mig själv som arkitekt utan även hos besökaren. Man kan därför påpeka att gestaltningens arbetet ytterligare har ett värde i att skapa denna medvetenhet hos allmänheten och därmed öka förståelsen för det marina livet och vilken inverkan det har på vår vardag.

För att kartlägga ålgräsängarna har jag använt mig av två olika drönarfoton som jag tagit. Det ena är taget på en sensommardag i september 2021 och det andra är taget i början av januari 2022. Anledningen till detta har varit för att se huruvida ängarna förändrats och huruvida de olika säsongerna minskar eller ökar beståndet.

Vid de två tillfällen som jag fotograferat skiljde sig inte ålgräsängarna särskilt mycket från varandra. Slutsatsen av detta är att en del av de bestånd jag antagit vara ängodlingar i själva verket var rev. Detta såg jag inte som ett nederlag för arbetets syfte då även rev fungerar som skydd åt många fiskarter och därmed bör undvikas. Att genom gestaltningen dessutom tillägga fundament till redan befintliga platser

för rev kan dessa även fungera som konstgjorda rev och locka tills sig många fiskarter. ⁷

Jag sammanförde de två drönarfotona till ett och kartlade ålgräsängarna och reven så utförligt jag hade förmågan och verktygen till. Gestaltningen har nu fått en stadig grund att stå på.

■ Ålgräsängar/Rev

□ Sandbotten

■ Land

22. Havsbotten på plats 3 i september 2021

23. Havsbotten på plats 3 i januari 2022

24. Diagram över ålgräsängar

DESIGN

I följande avsnitt av detta arbete kommer gestaltningen av både kallbadhuset och dess landbrygga att stå i fokus. För att gestaltningen ska bli så välriktad och grundlig som möjligt har jag låtit behandla ett antal designparametrar som ska fungera som en grund till hur kallbadhuset och dess tillhörande brygga ska gestaltas.

DESIGNPARAMETRAR - befintlig bebyggelse

Mycket av den ursprungliga bebyggelsen i fiskebyn finns fortfarande kvar för besökaren att åtnjuta. Även om det socioekonomiska landskapet såg helt annorlunda ut i byn för 100 år sedan så såg den byggda miljön ut ungefär på samma sätt.

Inger Engström, född, uppväxt och boende i Ålabodarna är en av eldsjälarna bakom det museum i hamnen som berättar fiskebyns historia. Här har museets grundare skrapat ihop det som finns kvar från en svunnen tid. Inger själv vittnar om en tid då vardagen för Ålabodarnas invånare var tuff. En tid då varje hus rymde 2-3 familjer och där man fiskade till sig det som skulle finnas på middagsbordet. Inger talade om att man inte gärna berättade i skolan om att man bodde nere vid havet då Glumslövsbarnen retsamt påtalade att fiskefamiljernas barn stank fisk. Jobb fanns dock alltid att tillgå, antingen genom fisket eller arbete i de stora tegelbruken som låg i närområdet. När byn fick sig byggt en ny hamn blev skepparindustrin den huvudsakliga sysselsättningen för invånarna.

Vägarna var inte asfalterade och Inger berättar om att det lilla samhället ibland under hårda vintrar blev totaliserat när vägarna blev hala. Då kom man varken till eller från byn.

Många av hushållen hade också varsin egen fiskebod eller ålabod som man förvarade och torkade ål i. Det är härifrån namnet Ålabodarna kommer från. Många av dessa bodar finns kvar idag men få används till att förvara ål i. De flesta används som badhytter. Denna förändring är en av flera förändringar som vittnar till det statusskifte som skett på platsen.⁸

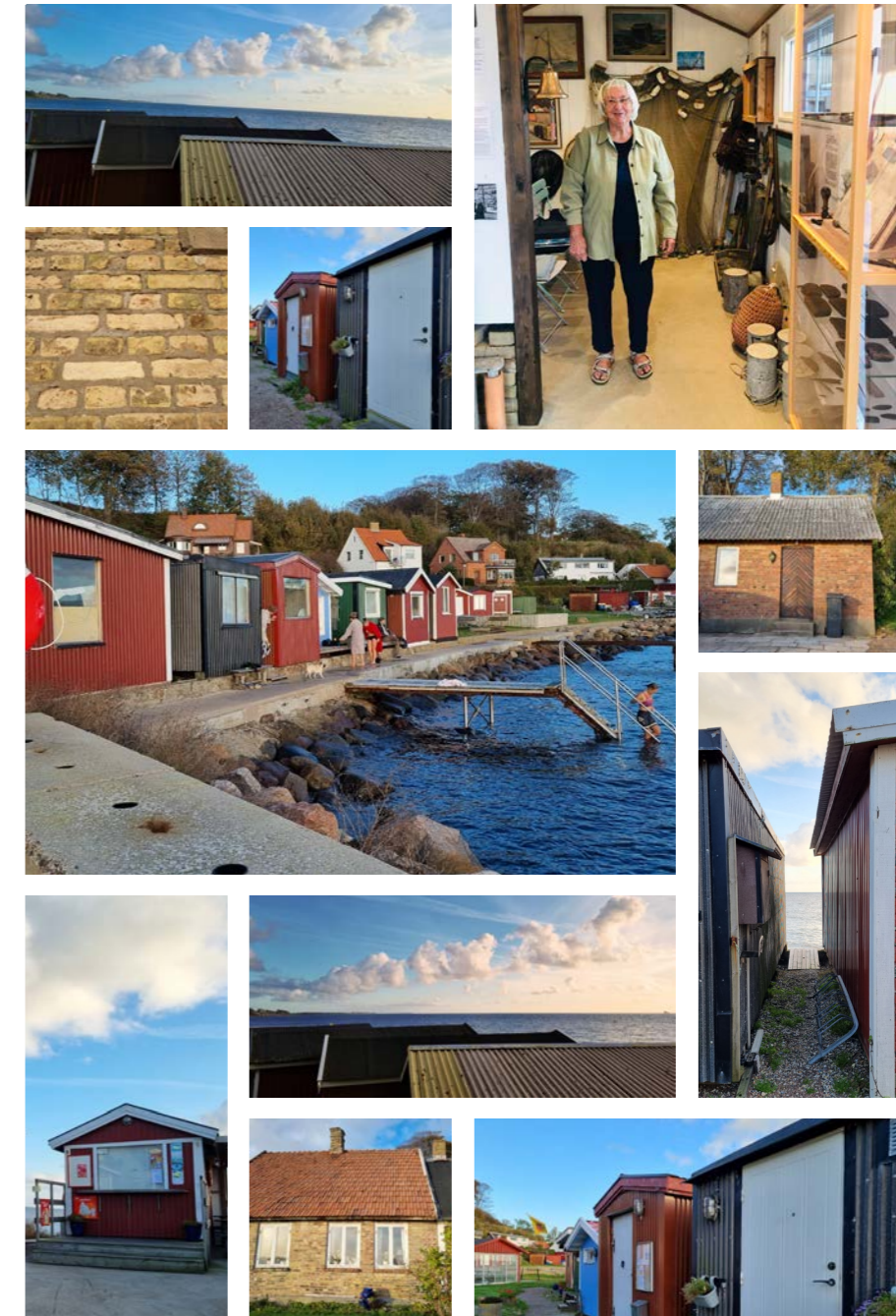
Bebyggelsen närmast havet vid hamnen består till stor del av dessa små bodar och blir därför väldigt småskalig. Hytterna ligger på ett avstånd

på mellan 80-100 cm från varandra och skapar trånga och intressanta passager. Det finns en önskan att ta sig genom detta trånga utrymme i hopp om att något stort ska öppna upp sig.

Kuperad som byn är rör man sig ofta i en siktlinje som ligger över de små bodarna och allt man ser är de småskaliga taken som sticker upp. Samtidigt som de små bodarna befinner sig framför den som blickar ut är havshorisonten, Danmark och den lilla ön Hven i konstant förbindelse.

I övrigt bjuder byn på mängder av olika tegelbyggnader. Många av husen är byggda med det lokala teglet som producerats några 100m bort.

26.

26. Kollage egna foton av den befintliga bebyggelsen kring hamnområdet i Ålabodarna

DESIGNPARAMETRAR - tekniskt utförande

Bryggan som leder ut till kallbadhuset ska sträva efter att utformas på ett sätt så att den ej gör nedslag kring de befintliga ålgräsängarna och rev som finns på platsen. Det är även eftersträvansvärt att bryggan ska få en enkel design för att inte belasta platsens befintliga uttryck. Den bör därför ha så få nedslag som möjligt och bryggan ska önskvärt spänna över längre sträckor. Detta för att pelargrunden inte ska skapa en till synes solid "vägg" ut i vattnet. Det finns olika tillvägagångssätt för att uppnå önskvärt resultat.

Bryggan ut till Ribersborgs Kallbadhus anno 1898 är från början byggt i en nerpålad träkonstruktion. Sedan dess har många renoveringar gjorts och senast 2009 byttes i princip alla pålar ut. Idag vilar landbryggan på stabila betongfundament och ovanliggande stålkonstruktion. Detta möjliggör stor spännvidd och bryggan gör endast 12 nedslag på 165 meter. Kallbadhuset vilar på nerpålade trästolpar i ek.

Kallbadhuset i Bjärred som invigdes 2004 har en tillhörande brygga på 500 meter. All konstruktion står på en pålgrund med obehandlade stålplåtar och stålbjälkar målade i en ljusblå kulör. Genom denna konstruktion uppnår man en spännvidd på 6-10 meter.

Kallbadhuset i Ulricehamn är konstruerat på ytterligare ett annat sätt. Man har byggt grund av stålörspålar som skyddas av betongfyllda plaströr.

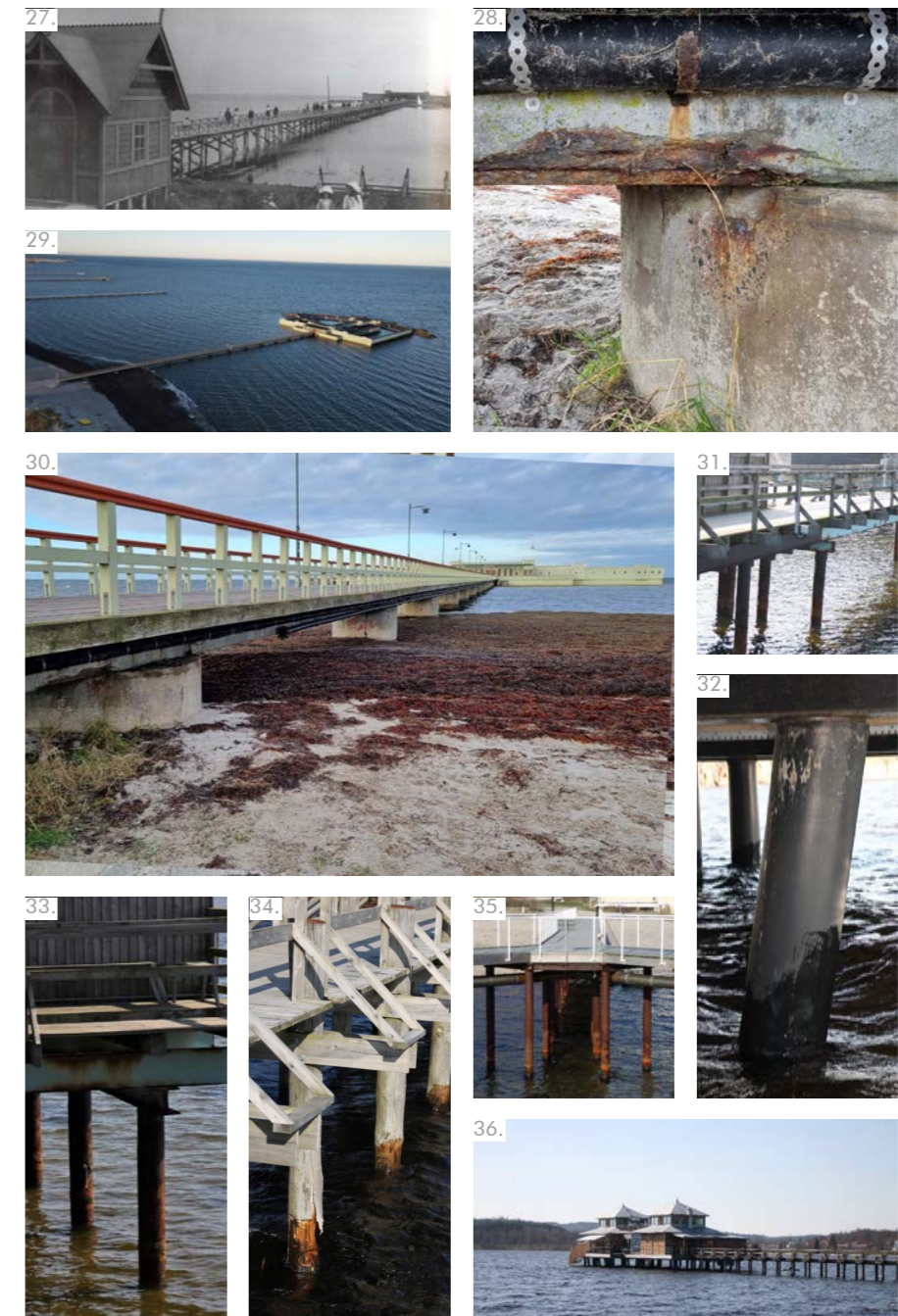
Det finns för- och nackdelar med samtliga tillvägagångssätt. Konstruktionsmässigt är det bästa alternativet stålplåtar omsvepta i betong och plast. Man gör på detta vis för att undvika den korrosion som sker när stålet rostar till följd av kontakten med vattnet. Man uppskattar

ofta den förväntade korrosionen för stålplåtar i vatten med 10mm vart 100år. Från ett estetiskt perspektiv kan det skava aningen mer. Att placera betongfylld plast ute i havet kan tyckas överflödigt när den förväntade korrosionen är såpass låg. Man kommer av historien att döma, troligtvis inom 100 år att behöva byta ut pålarna ändå.

Att ha betongfundament på samma sätt som i Ribersborgs Kallbadhus brygga kan verka vettigt då spännvidderna blir på en bra bit över 10m. Däremot ser det ganska, ur ett estetiskt perspektiv hårdgjort och aningen tråkigare än vad en träkonstruktion hade gjort. Om bryggan dessutom kommer utgå från en högre höjd kommer betongfundamenten att upplevas aningen grova. Att däremot gestalta fundamenten på ett sätt så att de smälter in i naturen skulle kunna vara svaret på detta.

Trä är sällan använt idag på grund av det ständiga underhållsbehovet som det har när det vidrör vatten. Det är i det långa loppet alldeles för dyrt att använda och man väljer ofta stålkonstruktion som bärande medel. De rostande stålbjälkarna är ändå ett estetiskt problem och bör undvikas på grund av denna anledning.⁹

Man bör av ovanstående anledningar kunna diskutera och utforska nya alternativ och metoder kring den bärande konstruktionen för att uppnå de eftersträvande målen kring få nedslag. Att både uppnå en vacker gestaltning av bryggan samtidigt som den är utformad på ett konstruktionsmässigt fungerande plan är den optimala vägen att gå. En blandning av de två materialen betong och trä kommer därför att utforskas vidare och bindas samman främst utifrån ett arkitektoniskt tilltalande perspektiv.

27. Ribersborgs brygga och kallbadhus 1910-1912
28. Eget foto av ett av betongfundamenten vid bryggan till Ribersborgs Kallbadhus
29. Eget foto av Ribersborgs Kallbadhus
30. Eget foto av Brygga 1 på Ribersborg
31. Bild av järnstolpar från Bjærreds kallbadhus
32. Pål-lösning vid Ulricehamns kallbadhus
33. Bild av järnbalk vid Bjærreds kallbadhus
34. Träpöle som vittrat sönder
35. Pålslöbads lösning som rostat
36. Kallbadhuset i Ulricehamn

DESIGNPARAMETRAR - rörelse och förlängning av landskap

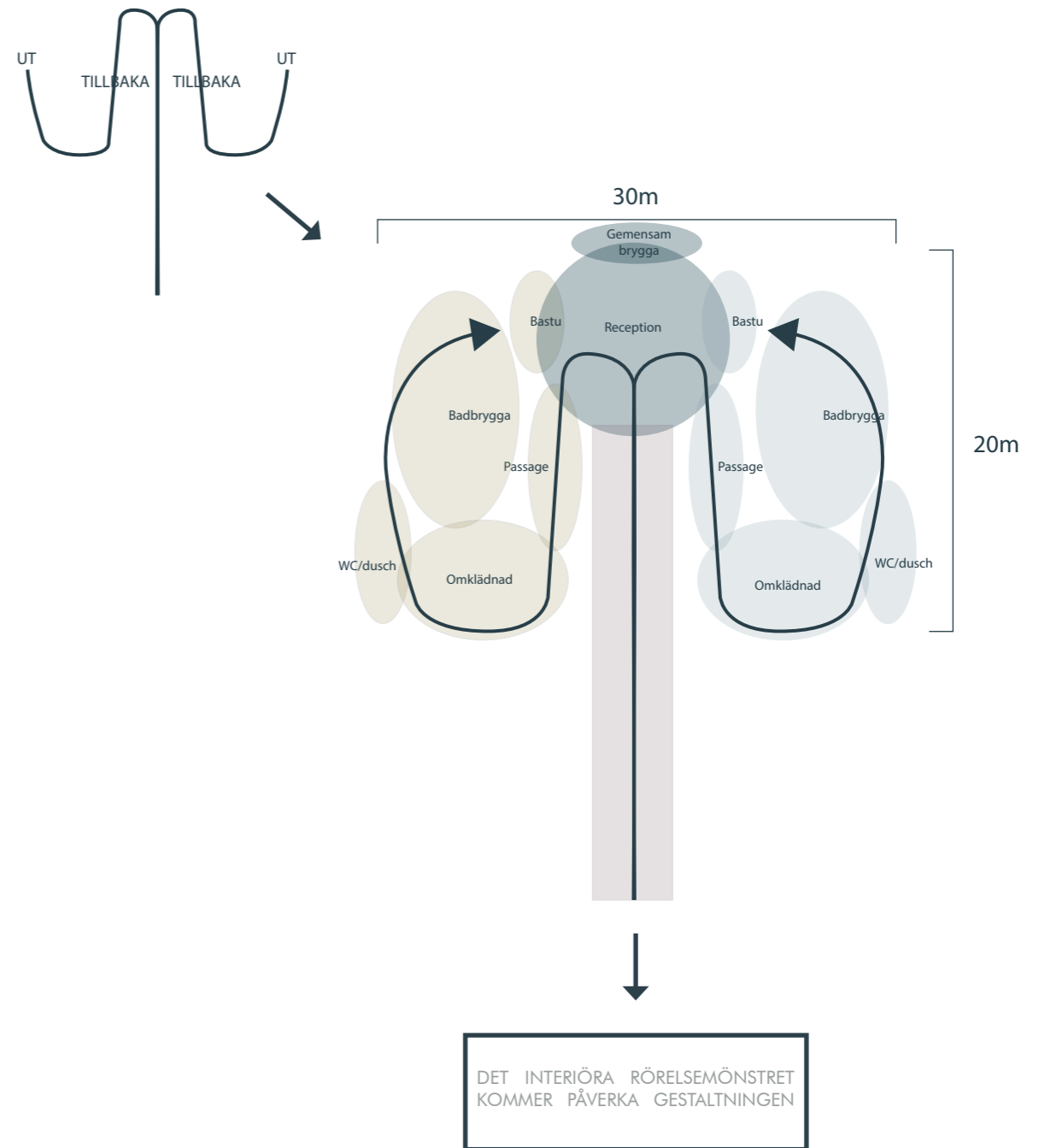
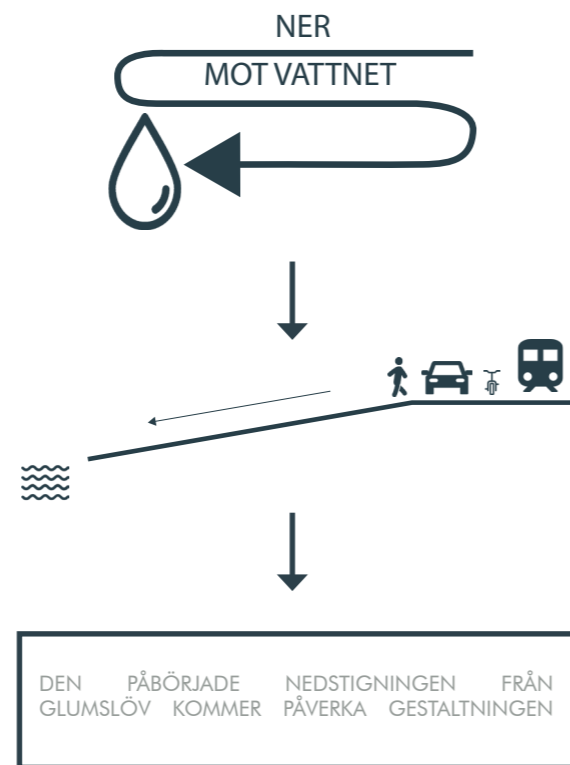
Den påbörjade nedstigning som besökaren till bryggan och kallbadhuset gör med start i Glumslöv ska fortsätta ända ner till havet. Byggnationen ska gradvis, i takt med besökarens rörelse framåt luta nedåt. Tanken är att byggnadselementen ska bli en förlängning av det landskap som man tidigare rört sig genom och samma rörelsemönster ska sömlöst fortsätta till den första fysiska kontakten med vatten. Det innebär alltså att bryggan kommer vara låglutande nedåt havet med cirka 2.5°.

Det innebär också att en del tillgänglighetsproblematik kommer uppkomma under gestaltningen då besökaren till både kallbadhuset och bryggan vid något tillfälle kommer behöva röra sig ned för trappsteg. För att underlätta denna rörelse kommer rampar att läggas till i gestaltningen i den mån det är möjligt.

För att göra så att kallbadhuset inte ska inkräkta på de ålgräsängar som finns på platsen kommer dimensionerna vara så kompakta som möjligt. Detta inne bär att den generella formen kommer vara något mer centrerad kring en mittpunkt. För att logistiken i en sådan byggnad ska fungera bör besökarens rörelsemönster i byggnaden begrundas innan gestaltningen tar start. Det är nämligen nödvändigt att besökaren först rör sig in i byggnaden för att sedan ta sig tillbaka in mot stranden innan hen når soldäck och bad. Detta rörelsemönster gör det även möjligt att på vissa ställen sänka ner byggnaden så att den nedstigning man påbörjat även fortsätter interiört i byggnaden. Tanken är att man först når en entré/reception med enklare servering för att därefter beroende på vilken avdelning man vill nå, röra sig åt antingen höger eller vänster ner för trappor och ramp till omklädningsutrymme. Härifrån når man duschar, toaletter och det anslutande soldäck som leder en nedåt mot

bastu, gemensamt soldäck och slutligen vattnet.

Rörelsen genom byggnaden ska uppfattas så naturlig som möjligt trots det faktum att man vid ett tillfälle rör sig tillbaka mot strandkanten.

DESIGNPARAMETRAR - utblickar

Känslan som jag försöker uppnå genom den tidigare nämnda nedstigning som sker både på platsen och därefter genom hela byggnaden är känslan av att man närmar sig det slutgiltiga målet; vattnet. Detta element kommer därför att genom hela besökarens rörelse vara närvarande genom utblickar som ska skapa de unika naturupplevelser som råder ute i havet.

Då de naturliga kvalitéerna på platsen är såpass starka bör dessa förvaltas på bästa möjliga sätt. Siktlinjen utåt havet blottar både Hven och Danmark. På min utvalda plats går det att se både Helsingör och Köpenhamn vid bra väderförhållanden och så ska även vara fallet när kallbadhuset och bryggan är byggd.

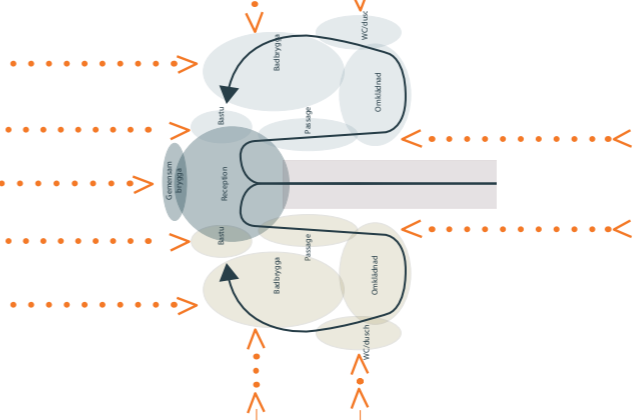
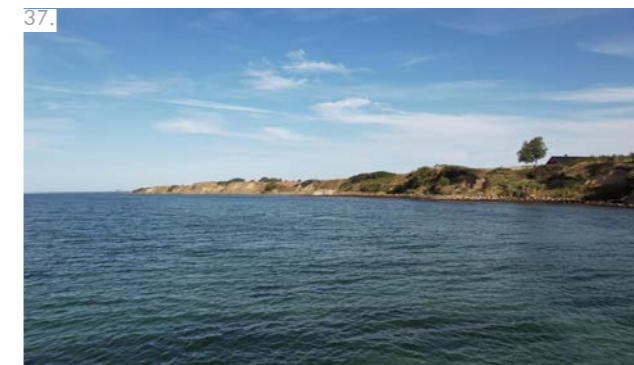
När besökaren når kallbadhuset cirka 100m från strandkanten uppenbarar sig tre nya, inte tidigare skådade siktlinjer. I norr kan man blicka ut över den mäktiga klintkusten som skåneleden mellan Ålabodarna och Rydebäck vilar på. I söder ser man hamnen från ett nytt perspektiv med strandlinjen och de pittoreska små husen sett från sidan. Blickar man österut tillbaka på den väg man kom ifrån ser man de tre bunkrar och stranden som man rört sig över. Målet är att bevara dessa siktlinjer till så hög grad som möjligt.

Utblicken norr kommer man främst uppnå när man rör sig utåt kallbadhuset från den badplats skapat för allmänheten. Besökaren på den norra avdelningen kommer även ha denna att åtnjuta.

Utblicken väster kommer nästintill ständigt vara närvarande eftersom majoriteten av rörelsen hos besökaren sker i västlig riktning. Denna kommer även finnas i receptionen, på de båda avdelningarnas badbryggor samt från den gemensamma badbryggan. Även när man stiger in i bastun på båda avdelningarna

blickar man ut över Danmark. Utblicken söder får man genom att röra sig nedåt och tillbaka genom kallbadhuset innan man träder in i omklädningsrum och vidare ut på badbryggan.

Den sista utblicken åt söder har främst avdelningen som ligger på byggnadens södersida men uppnår i viss mån på vägen ut mot den allmänna bryggan.

37. Eget foto: Utblick norr
38. Eget foto: Utblick väster
39. Eget foto: Utblick söder
40. Eget foto: Utblick öster

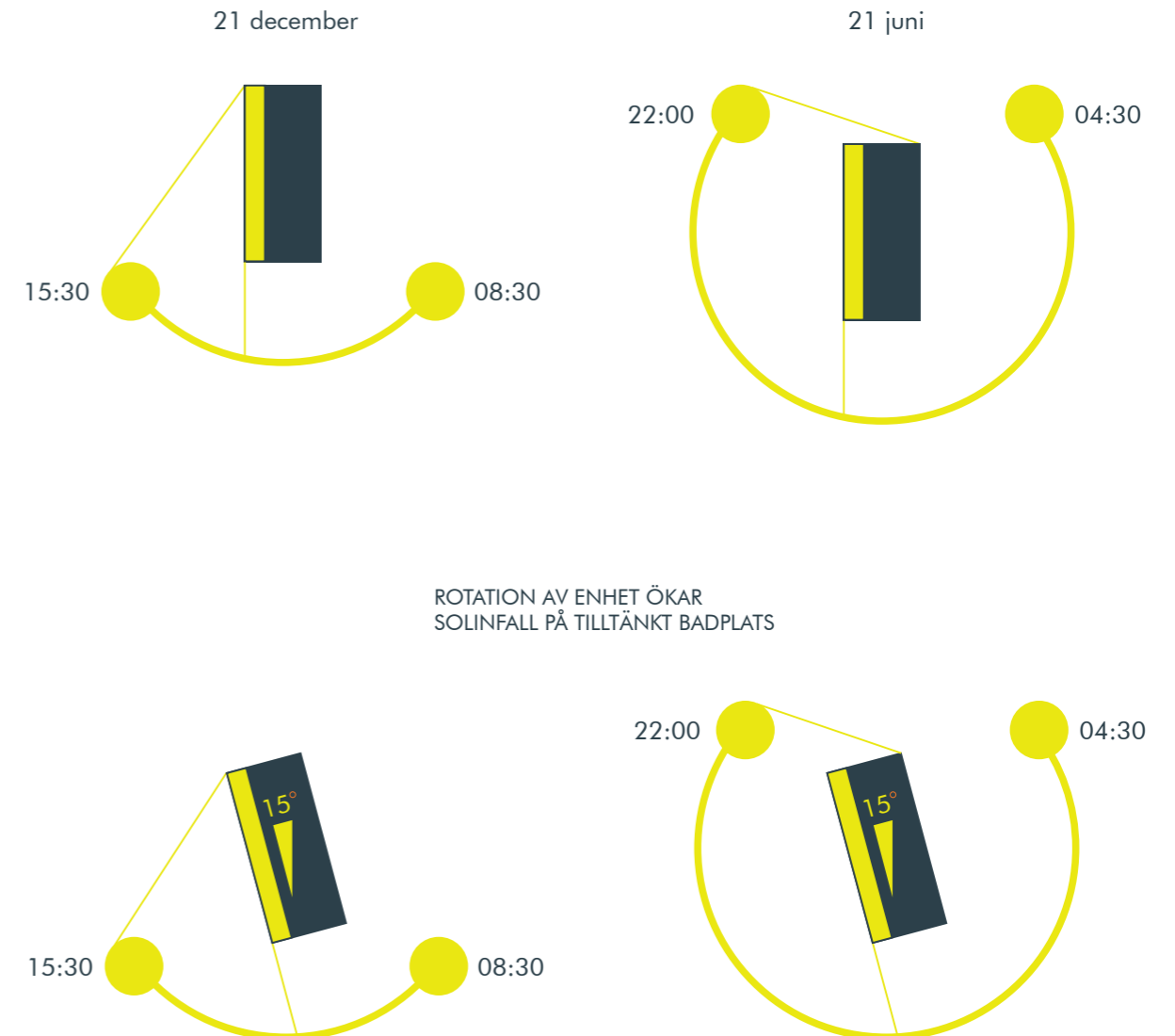
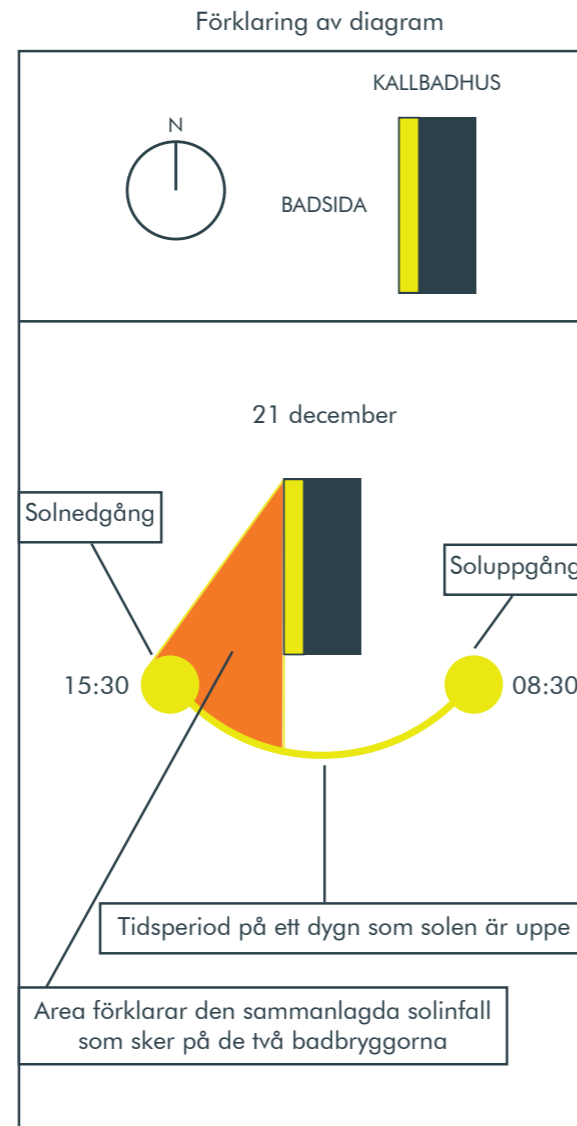
DESIGNPARAMETRAR - solläge

En väsentlig del i gestaltandet ska också ta hänsyn till platsens förutsättningar för sollägen. Eftersom ingenting hindrar solen från att nå kallbadhuset bör man undersöka vilket läge anläggningen bör ha för att optimera mängden soltimmar för de två avdelningarna. Det absolut mest optimala hade varit att rikta hela anläggningen direkt mot väderstrecket sydväst då man genom detta läge på denna plats uppnår störst andel soltimmar. Men eftersom riktningen och byggnadens läge även behöver förhålla sig till de omkringliggande ålgräsängarna och diverse rev kan en sådan vridning bli svår att genomföra. Platsen tål endast en låggradig vridning av byggnaden (se diagram på sida 63) och det är av den anledningen som jag valt att endast vrida kallbadhuset 15 grader sydväst.

Genom denna lilla vridning ökar antalet soltimmar för besökaren till de två avdelningarna samtidigt som kallbadhusets form inte gör intrång i de utsatta havsbottenområdena.

Diagrammen är utformade på ett sätt som varken tar solens vinkel eller höjd på byggnadselement till hänsyn. Detta för att skapa de grundförutsättningar som behövs för att på ett så godtyckligt sätt placera ut formen av byggnaden på platsen.

Till höger syns ett exempel på hur diagrammen fungerar.

DESIGNPARAMETRAR - en uråldrig konstruktion

Kanske känner läsaren av denna uppsats till den långsmala målningen ovan. Målningen som är 5,25 meter lång är målad åren 1085-1145 av den kinesiske konstnären Zhang Zeduan. Den kallas på engelska för Along the River During the Qingming Festival. Utöver att tavlan är ett otroligt stycke konst och historia avmålades också den första dokumenterade självbärande brokonstruktion. Denna konstruktion skulle senare "upptäckas" av Da Vinci. I folkmun kallas bron Da Vincis bro och är konstruerad på ett sätt så att bron bär upp sig själv mellan två anföringspunkter. Den tillåter med enkla medel en oerhörd spännvidd och är därför också en passande konstruktion för detta arbetets brygg- och kallbadsgestaltande ambitioner.¹⁰

För att möta de mål kring att göra så få nedslag på platsen som möjligt kan denna 1000-åriga självbärande brokonstruktion anses vara passande. Brons anföringspunkter kommer att ske ovanför vattenytan så att det bärande materialet av trä inte kommer att grundas i vattnet. Betongfundament kommer att fungera som fästningspunkter för den självbärande bryggan. Dessa kommer att placeras på havsbotten där ålgräsväxtligheter ej förekommer och spänna över önskvärda sträckor.

Att även kallbadhusets konstruktion ska vara uppbyggd på denna typ av självbärande konstruktion är önskvärt. Det kan bli svårt att uppnå då denna konstruktion är mer ämnad för en långsmal byggnadsform. Det är heller inte

rättfärdigat att bygga Da-vinci konstruktionen som bärande element för kallbadhuset då huskroppen kommer att placeras på en plats där ålgräsväxtligheten är nästintill obefintlig och därmed inte behöver den spännvidd som denna typ av konstruktion tillåter. Men för att det estetiska intrycket ska bli densamma och för att de två skilda konstruktionsobjekten; bryggan och kallbadhus ska kännas som ett objekt kommer att Da-Vincis brokonstruktion att tillämpas på båda.

För att ytterligare utreda kring om den självbärande brokonstruktionen är ett lämpligt medel för gestaltningen att landa på, följer på nästkommande 2 sidor en fysisk modellanalys. Målet med analysen är att ta reda på om konstruktionen är tillräckligt bärande för att användas.

Att konstruera bryggan enligt Da Vinci principen medför inte bara att konstruktionen kan besegra problematiken kring nedslag utan även att gestaltningen i sig själv kommer att få ett naturligt och minimalistiskt uttryck. Något som i slutändan är oerhört viktigt för detta projekt. Att konstruktionen blir annorlunda kan locka besökaren till att ta reda på varför så är fallet och därmed få en inblick i gestaltungsarbetet och ålgräsäng-problematiken.

Modellen har byggts dels för att illustrera den tekniska principen konstruktionen har och dels för att testa lösningens bärförmåga.

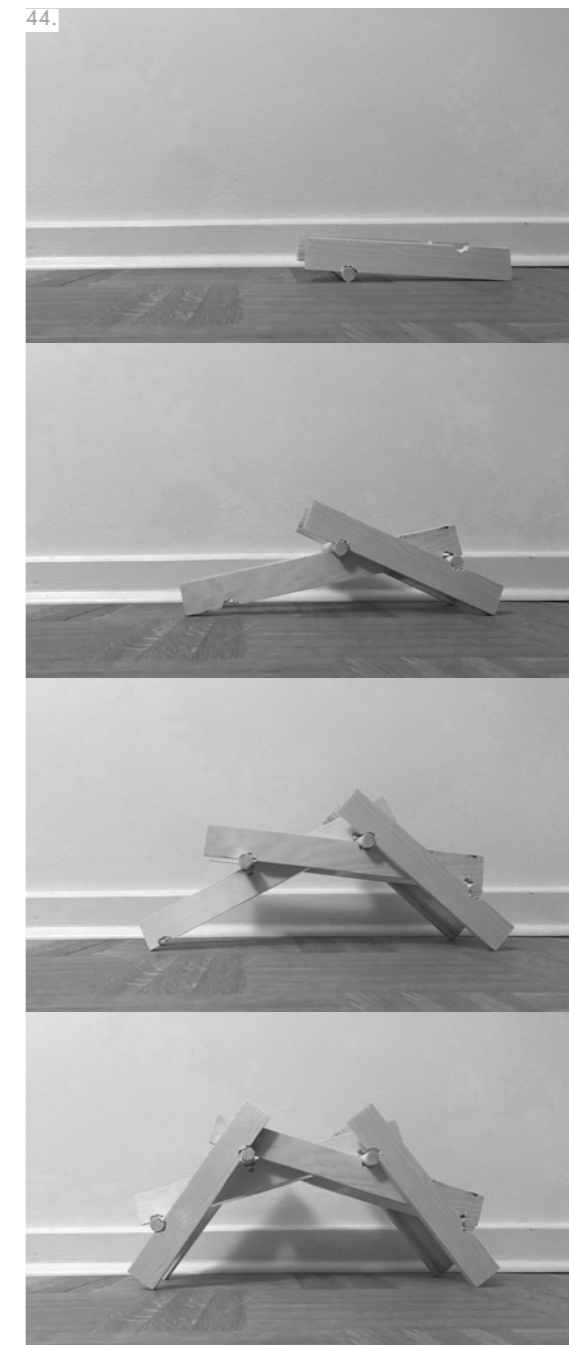
41. Den 5,25 meter långa målningen i hela sitt omfång
42. Den självbärande brokonstruktionen förstörad

Modell

Med oerhört enkla medel skapades denna brokonstruktion. Varken lim eller andra hjälpmedel har använts. En välplacerad glasskiva illustrerar den väg som besökaren av den allmänna badplatsen och kallbadhuset kommer att ta. Tanken är att bryggans trä inte kommer att grundas i vattnet utan ta fäste i 4 välplacerade betongfundament. Denna modell fungerar endast som en illustrationsmodell för den tekniska principen och bör beaktas därefter. Konstruktionen som ska gestaltas kommer att vara mer avlång med spännvidder på ca 30 meter. Trots denna spännvidd ska höjden på bron inte uppgå till mer än sju meter. Det kommer således att bli en mer utdragen version än den modell som byggts. Dimensioner och skala har man vid byggandet av denna modell frångått eftersom den endast är ämnad som en utforskande skiss.

Trots detta visar sig modellen var oerhört stark med hög lastförmåga. Lastförmågan uppmättes till ca 70kg utan några som helst tecken på svaghet eller sviktningar. Inte illa för en konstruktion som endast väger 562 gram. Om detta kan översättas till verkligheten ska låtas vara osagt då jag väljer att ej träda in i rollen som konstruktör och endast som en gestaltande arkitektstudent.

På nästkommande blad får läsaren ta del av vilka medel som använts när testtyngderna tog slut.

43. Modellen i trä och glas

44. Modellens självbärande brokonstruktion illustrerad

45. Kollage av modellen i trä och glas
46. Modellens bärförmåga = böcker + katt

PLACERING AV BYGGNADSELEMENT

Dagarna då drönaren var uppe i luften och fotograferade var vädret och havet i idealförhållanden. Solen sken och vattnet låg stilla. Detta medförde att man tydligt kunde se ålgräsängar och rev. Det är dock klurigt att urskilja dessa två och det är av den anledningen som byggnadselementen placeras på ett sätt som undviker båda två. Vid den närmaste strandkanten fanns varken ålgräsängar eller rev. På denna sträckan var det främst tång som gjorde att man från drönaren uppfattade havsbotten mörkare.

Den första delen av bryggan anläggs på land för att ansluta bryggan till den höjd som gröningen vilar på. Ungefär 30 meter från denna punkt placeras det första betongfundament som ska bära bryggkonstruktionen. Ytterligare 30 meter ut i vattnet är det uppmätta havsjupet ca 1.2 m. Här placeras det andra fundamentet som kommer att avsluta den allmänna badbryggan förslagsvis med en bredare del för bad och sol. På denna plats utbreder sig en fin sandbotten och om du rör dig cirka 15-20m ut i havet når du ett djup på ca 1.5 till 1.7m innan du når de breda ålgräsängar och rev som bryter av den finkorniga sandbotten.

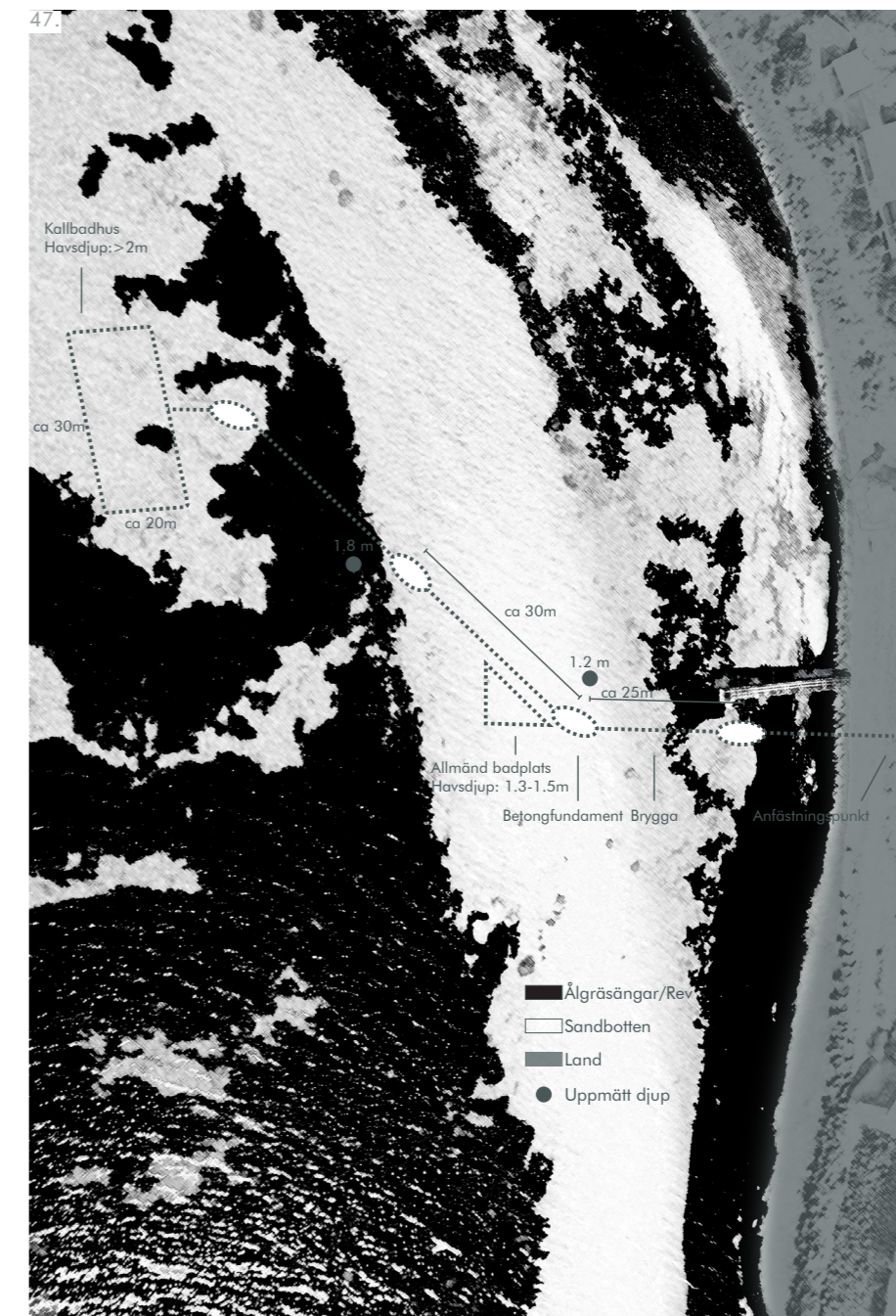
Fortsättningen av bryggan tar därefter en nordvästlig riktning mot en plats där rev och ålgräsängar inte är lika tät. 30 meter från det andra betongfundamentet placeras det tredje fundamentet precis innan revet tilltar. Tanken är att placera det fjärde och sista fundamentet ytterligare 30 meter i nordvästlig riktning för att bryggan ska kunna spänna över det rev och växtligheter som finns på platsen. Kallbadhuset placeras i västlig riktning från det fjärde fundamentet på en plats där rev och ålgräsängar är nästintill obefintliga med maxdimensionerna 30 X 20 meter. Detta för att försöka göra så lite avtryck på platsen som möjligt. Men även för att

knyt an kallbadhuset till den inledande bryggdel som leder ut till den allmänna badplatsen roteras kallbadhuset åt samma riktning. Delar av kallbadhuset kommer att sträcka sig ut mot rev och ålgräs men aldrig överträda gränsen med det undantag av den mindre ö av rev som kallbadhuset delvis kommer att täcka.

Havsdjupet är inte uppmätt på denna plats men förväntas ligga kring 2.5 meter då den sista uppmätta punkten är 1.8 m och ligger cirka 30 meter närmare strandkanten.

Fyra betongfundament kommer att räcka för att bära upp bryggan. Dessa betongfundament kommer att gestaltas på ett lekfullt sätt där målet är att de ska uppfattas så lätta som möjligt. Det är av den anledningen som betongfundamenten kommer att gestaltas i en oval form av en cylinder. På så sätt kommer bredd-dimensionen att vara tillräckligt för att fungera som anläggningspunkt för bryggan samtidigt som den ovala formen från sidan kommer att uppfattas som betydligt lättare än om en rund cylinder hade gestaltats.

Även kallbadhuset kommer att bäras upp av samma konstruktion. Förhoppningen är att resultatet av detta valda tillvägagångssätt ska uppfattas som lätt och minimalistiskt samtidigt som det är grundat i ett så verklighetsbaserat scenario som möjligt.

47. Diagram över ålgräsängar och rev samt den tilltänkta placeringen av byggnadselement

DESIGNGRUNDANDE SKISSER

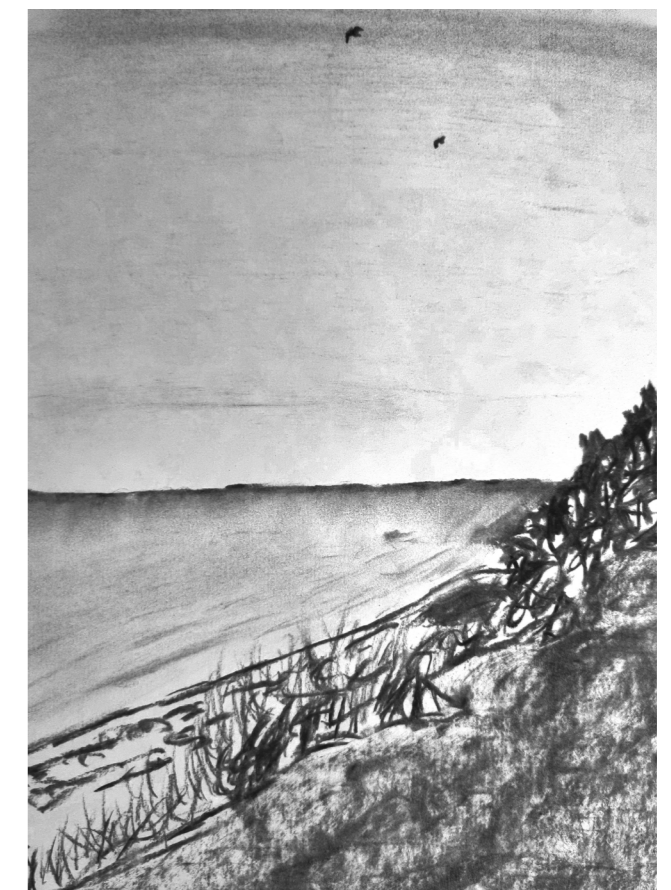
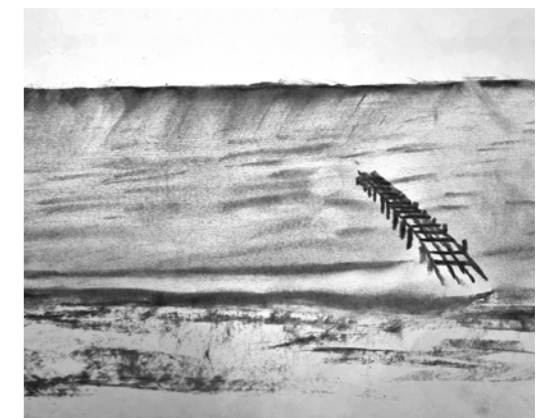
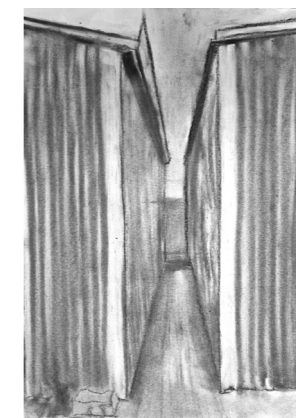
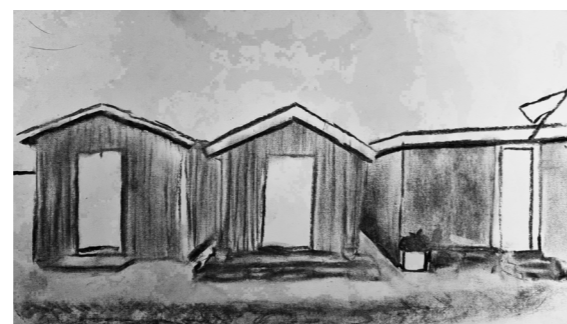
Byns många ålabodar var en bebyggelse som blev extra intressant under arbetets gång. Dels för att dess karaktär blir högst ödmjuk och dels för att dessa tillhör byns viktiga historia och utveckling. Att ta dessa framskjutande och tillbakaskjutande bodar in i gestaltningen är därav av högt intresse.

Känslan av att på vissa ställen i Ålabodarna röra sig över bodarnas tak och få fri siktlinje mot kusten är något som också bör tas i beaktning. Bodarna blir i detta avseende inte en barriär utan ett tillägg för kustlinjen. Besökaren av kallbadhuset ska vid tillfälle få uppleva detta denna känsla av bebyggelse.

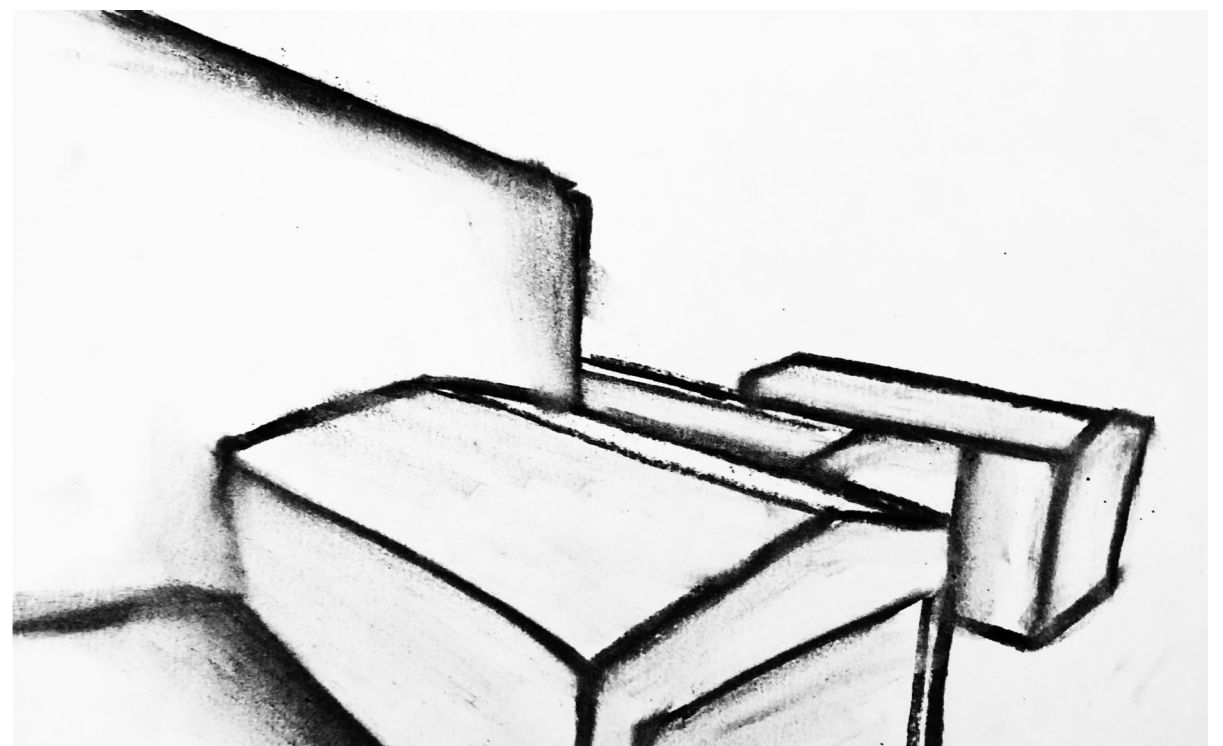
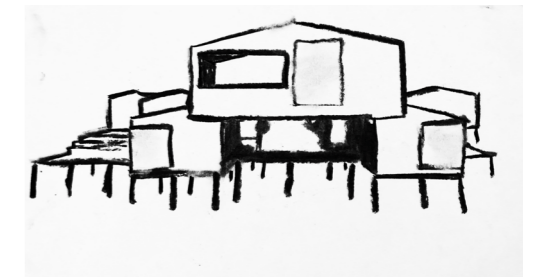
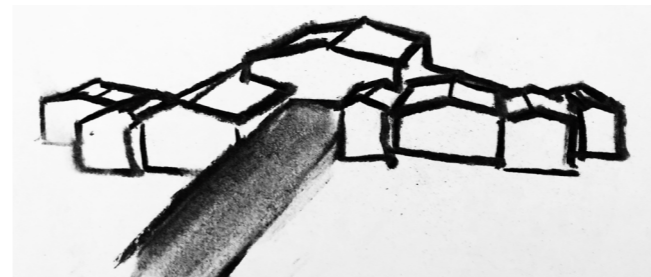
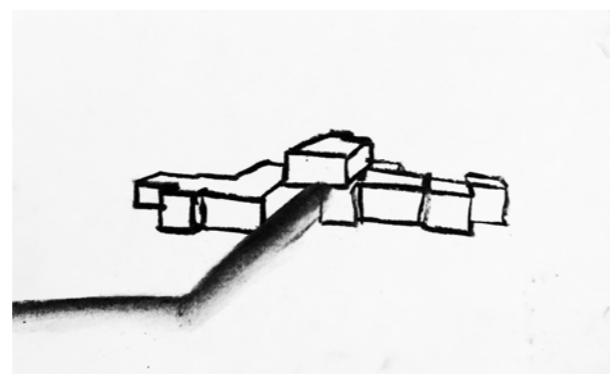
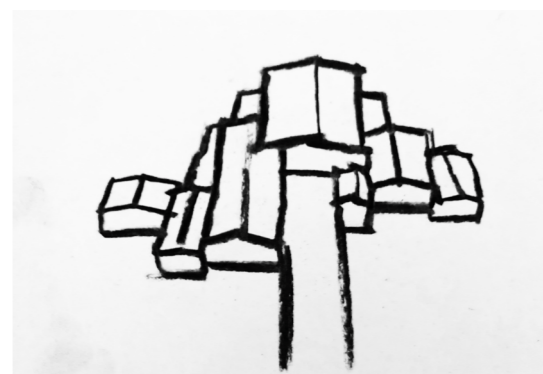
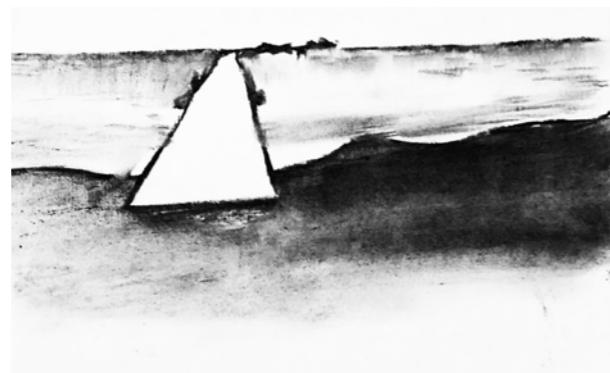
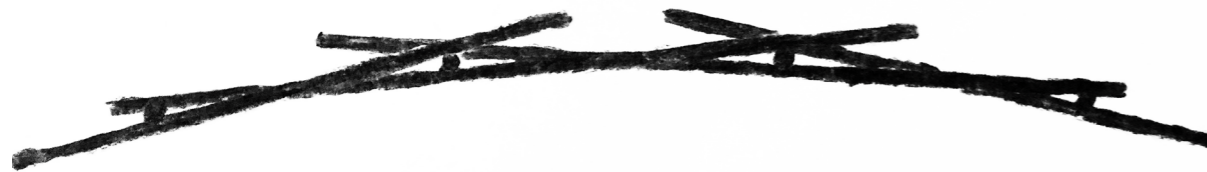
De små mellanrum som uppstår mellan bodarna skapar en sorts spänning och nästan drar in besökaren mot någonting annat som förväntas öppna upp sig. Även detta ska gestaltas i kallbadhuset och kallbadaren ska själv få känna hur ett trångt mellanrum skapar nyfikenhet.

Plats 3 i norra delen av Ålabodarna bjuder också in till spänning då besökaren först och främst rör sig ner från parkeringen och igenom en trång dunge som därefter öppnar upp sig mot gröningen och havet. Liksom vid de trånga passagerna mellan bodarna skapar detta buskage samma spänning och längtan efter att nå fram till havet och blicka ut över hav och Danmark.

Efter många spenderade dagar på platserna kring Ålabodarna har någon form av förståelse skapats. Dels för vad platsen tål och för vad den inte tål. Vilken typ av bebyggelse som är relevant och var. Det är genom dessa skisser som gestaltningen av kallbadhuset har växt fram. Idéer som både naturen, den befintliga bebyggelsen och Ålabodarnas historia har lockat fram.

49.

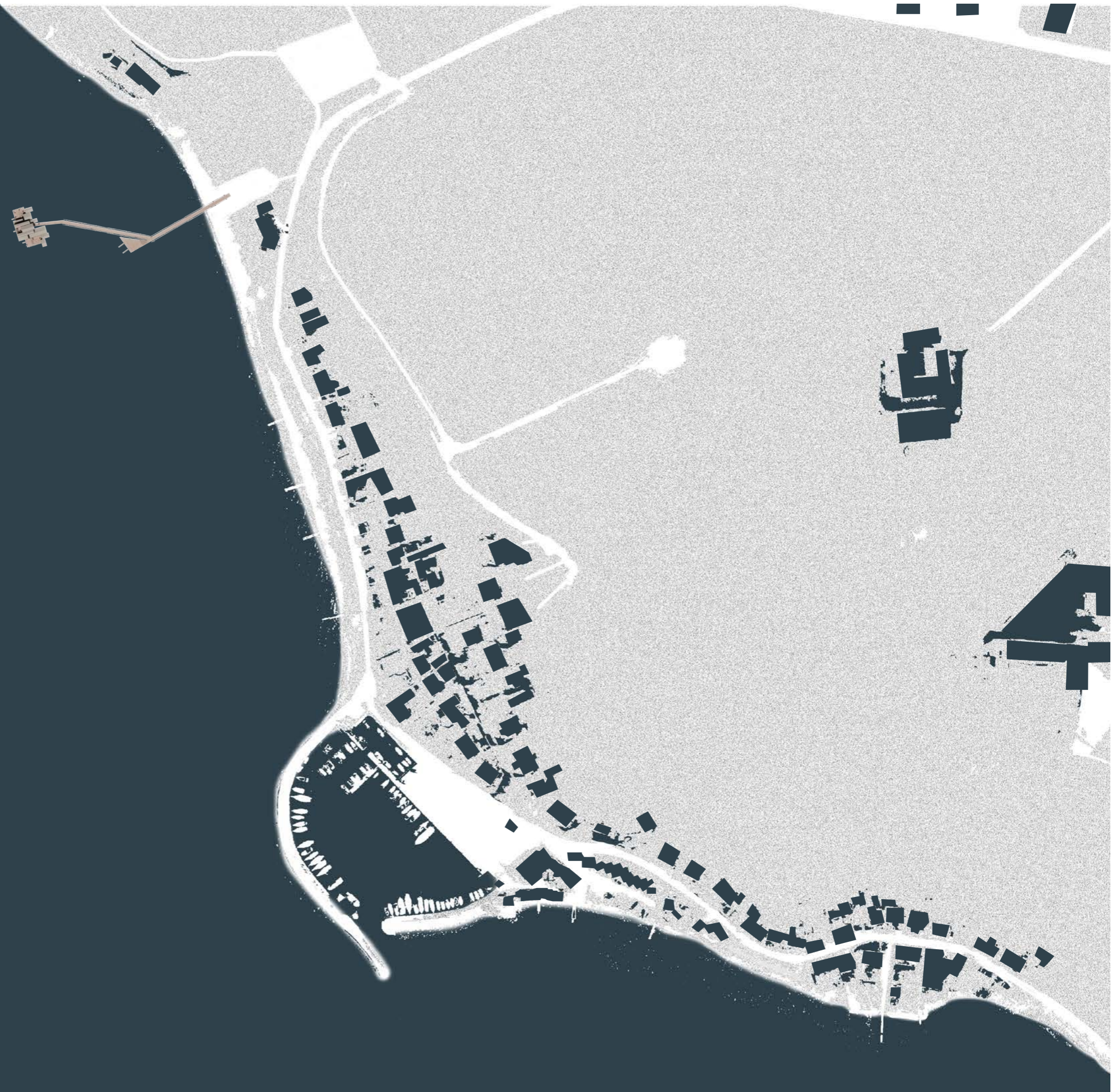
49. Skissarbete kring bryggan och kallbadhusets utformning

GESTALTNING

Den sista delen av detta arbete lyfter fram mitt förslag till en ny allmän badbrygga och kallbadhus i norra delen av Ålabodarna. Kvaliteter med förslaget kommer att lyftas fram. Gestaltungsdelar kommer därefter att avslutas med en reflekterande text kring huruvida detta arbete har gått samt hur värt och lyckat resultatet blev.

50. Eget foto av plats 3.

SITUATIONSPLAN
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

SITUATIONSPLAN
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

ÅKERMARK

ÅKERMARK

GÅNGGRIFT

BUNKER

SKÅNELED

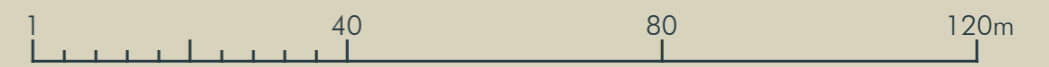
PARKERING

ÅLABODSVÄGEN

BUNKER

ÅKERMARK

GRÖNING

NATURVÅRDSOMRÅDE

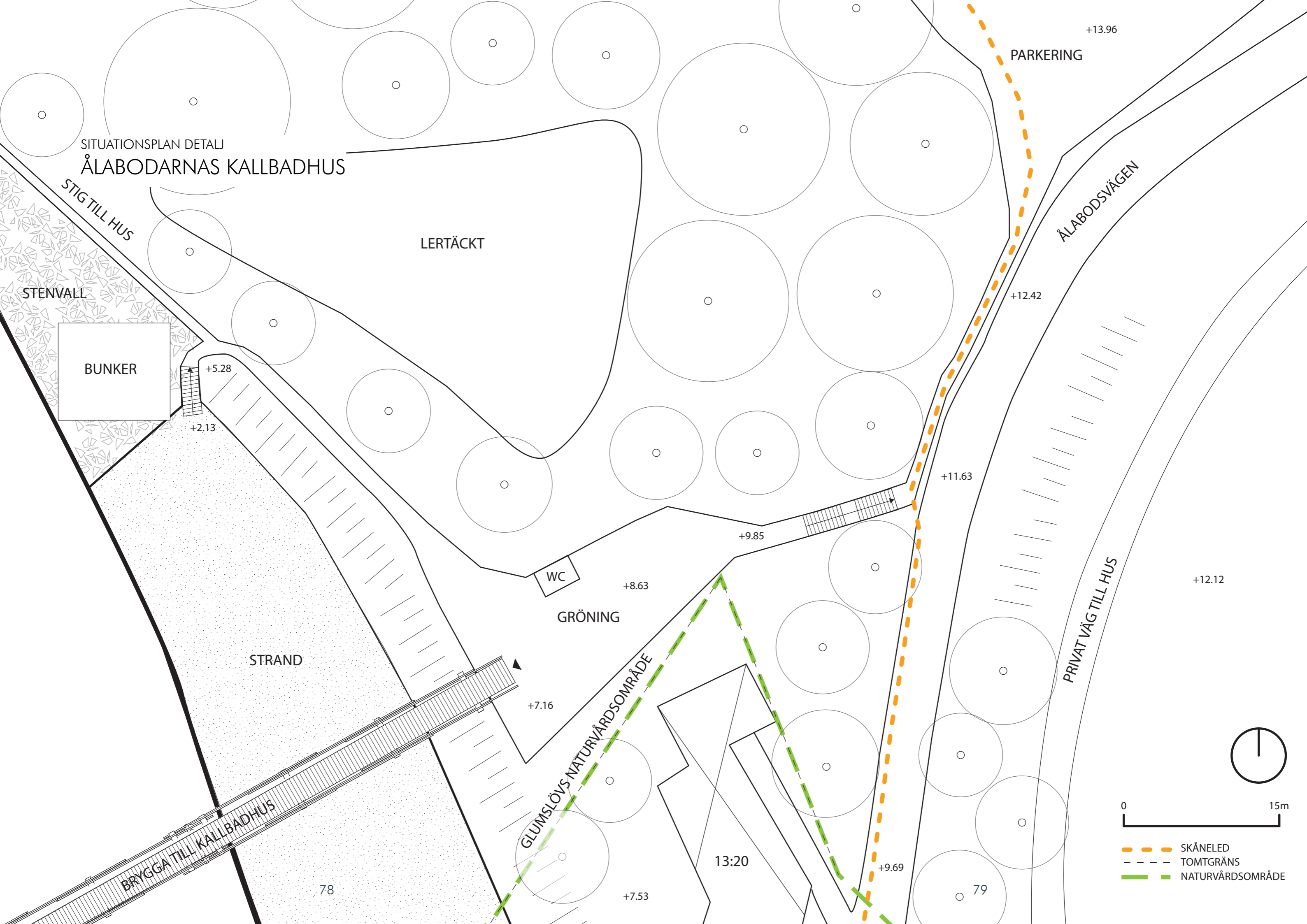
STRAND

BUNKER

SKÅNELED

NATURVÅRDSOMRÅDE

SITUATIONSPLAN DETALJ
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

STIG TILL HUS

STENVALL

BUNKER

+5.28

+2.13

WC

+8.63

GRÖNING

STRAND

+7.16

GLUMSLÖVS NATURVÅRDSOMRÅDE

13:20

+7.53

+9.69

+11.63

+12.42

+13.96

+12.12

PARKERING

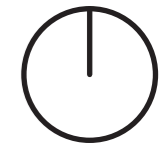
ÅLABODSVÄGEN

PRIVAT VÄG TILL HUS

BRYGGA TILL KALLBADHUS

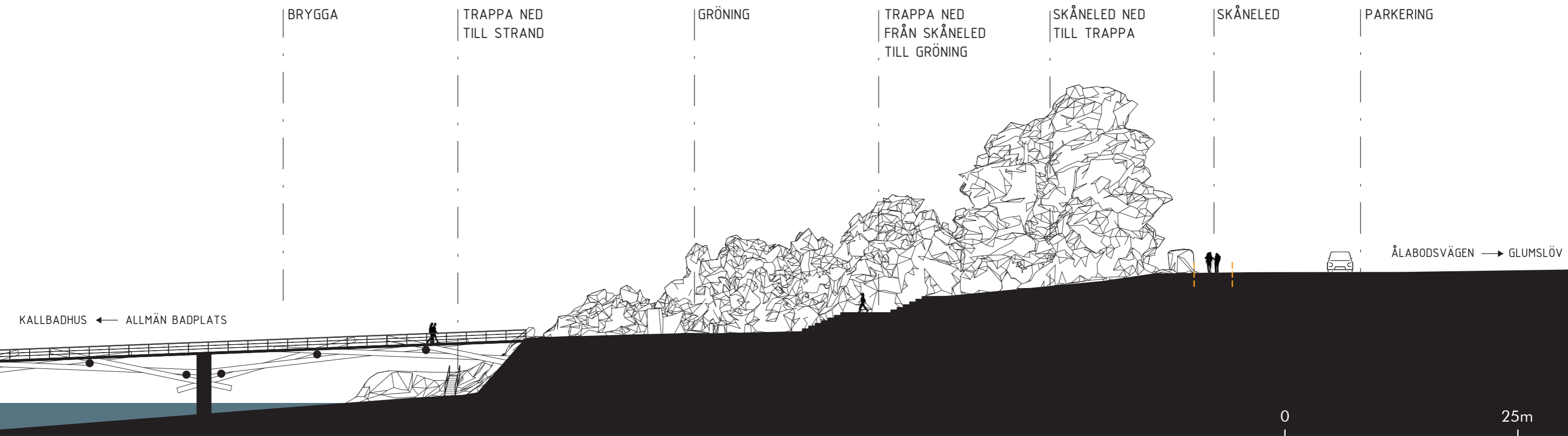
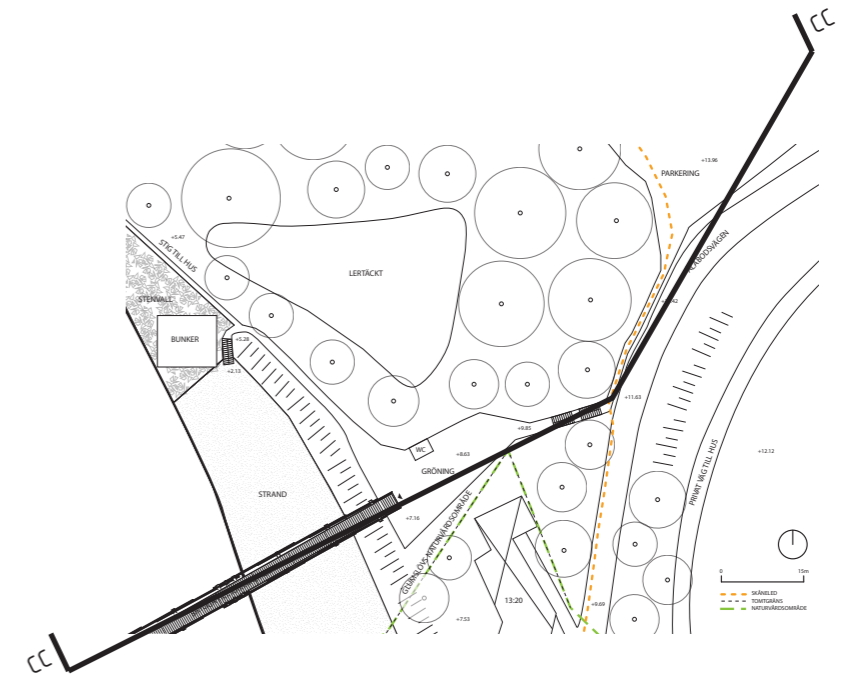
78

79

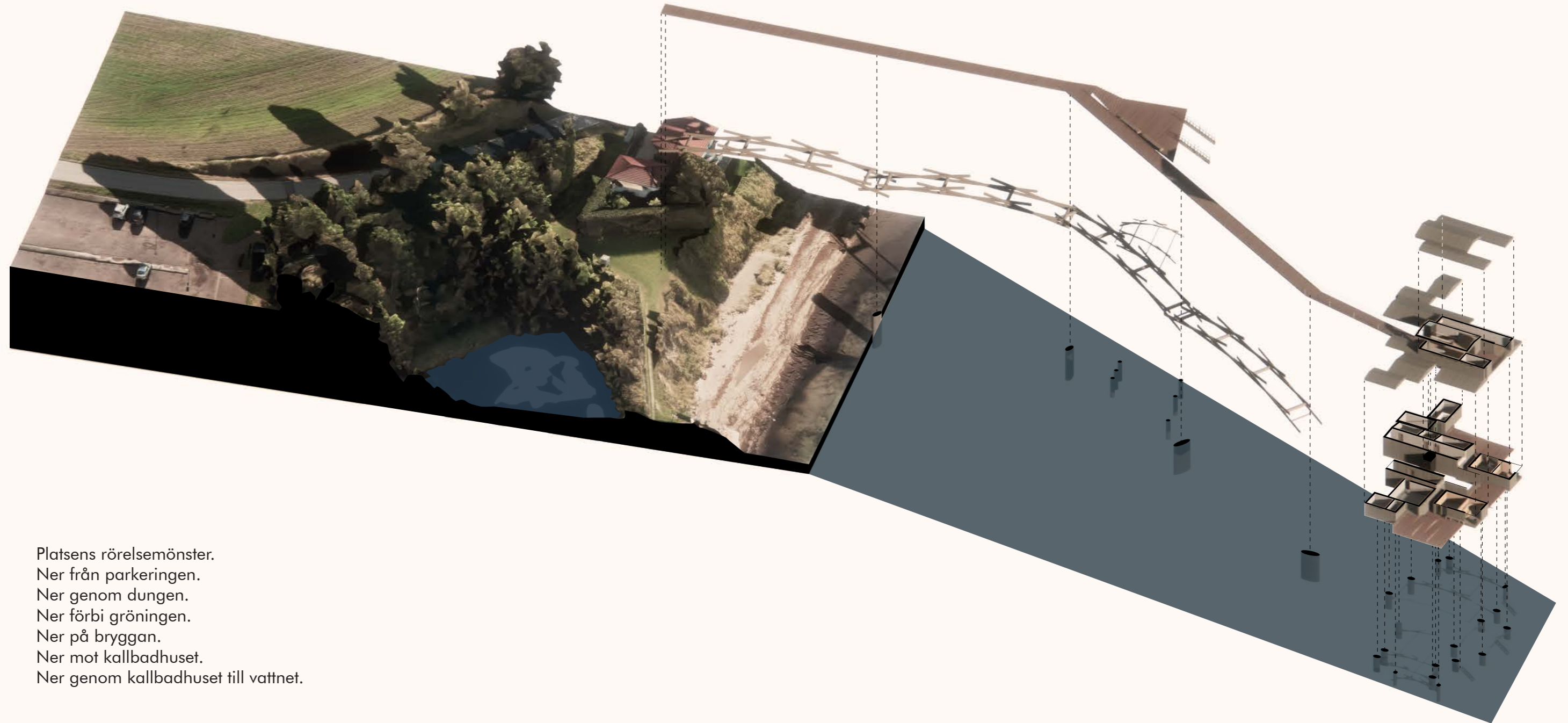
- SKÅNELED
- TOMTGRÄNS
- NATURVÅRDSOMRÅDE

BRUTEN SEKTION CC
 ÅLABODARNAS KALLBADHUS

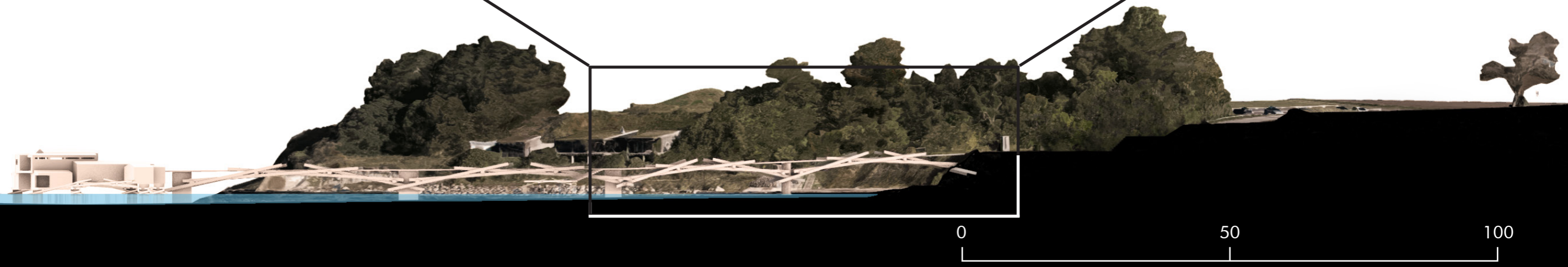
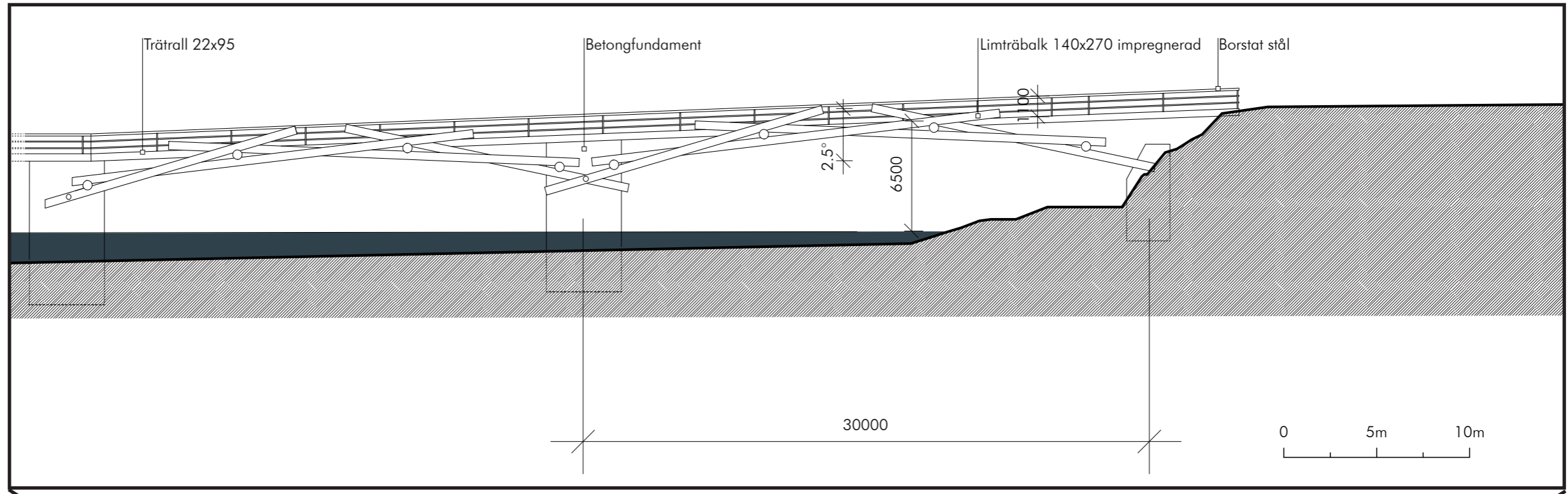
SEKTION CC

AXONOMETRI
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

Platsens rörelsemönster.
Ner från parkeringen.
Ner genom dungen.
Ner förbi gröningen.
Ner på bryggan.
Ner mot kallbadhuset.
Ner genom kallbadhuset till vattnet.

DETALJRITNING & LANDSKAPSELEVATION
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

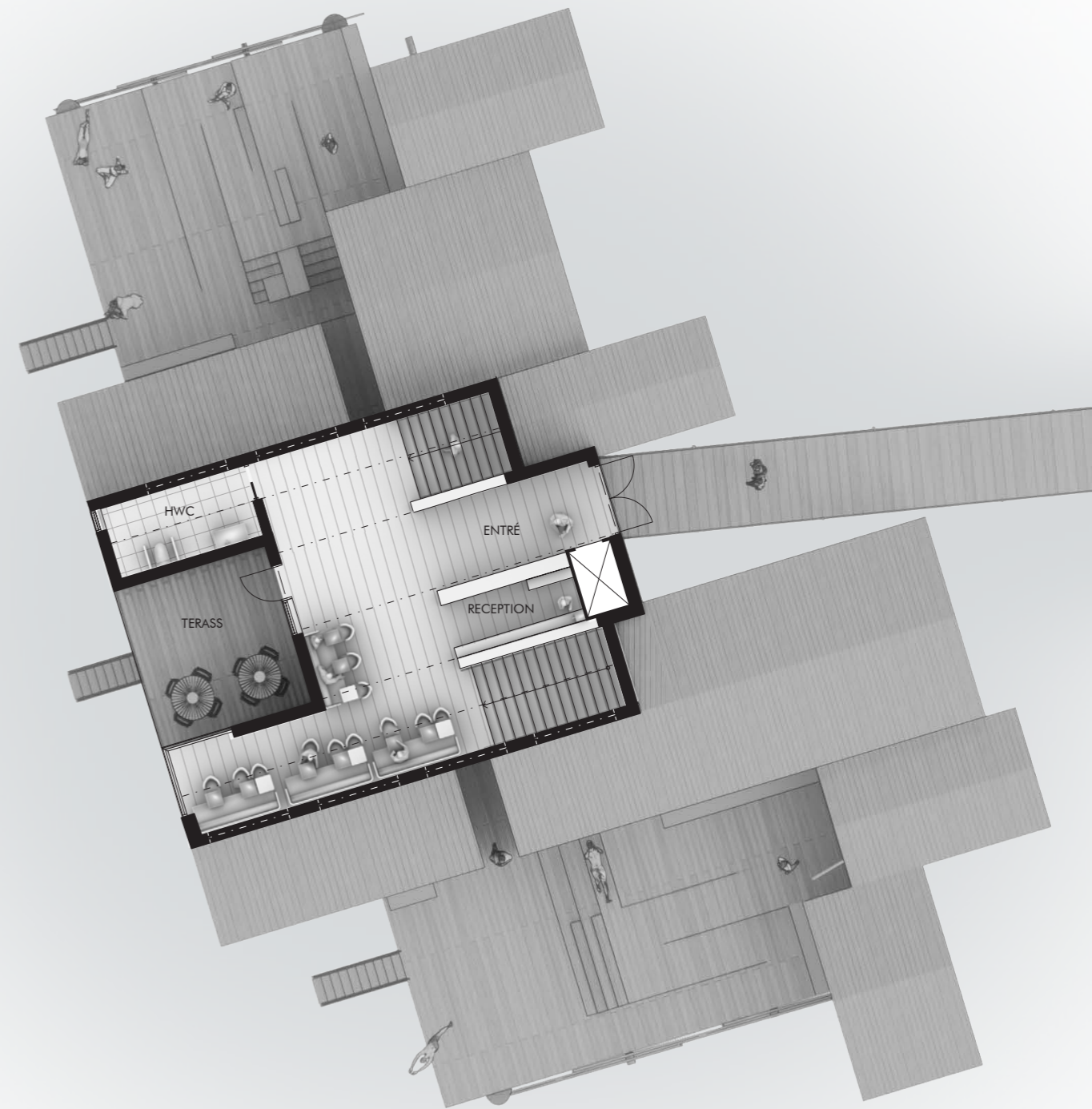

PLANRITNING - PLAN 1

ÅLABODARNAS KALLBADHUS

När gästen når detta kallbadhus träder hen fram till en delvis stängd och delvis öppen träfasad. Fasaden är helt fri från fönster utåt sidorna för att skapa fokus centrerat inåt byggnaden. Två stora glasdörrar välkomnar och bjuder in till den första upplevelsen. Innan besökaren vandrar in i byggnaden har hen redan kontakt med havet åt alla väderstreck. Gästen kan härifrån blicka ut över de nedre huskropparnas takåsar åt både söder och norr samtidigt som det finns en västlig siktlinje genom byggnaden tack vare receptionens stora glaspartier.

På detta första och översta våningsplan finns HWC reception/café och väl tilltagna sittplatser både inne och ute. Ovanliggande horisontella avlånga fönster har placerats uppåt tak för att hindra utblickar åt de två avdelningarna. Väl inne i byggnaden öppnar sig detta stora rum upp och besökaren ställs nu inför två valmöjligheter. Att slå sig ner i caféet eller röra sig nedåt mot de två badavdelningarna. Detta gör man enklast genom att ta trapporna ner men det finns också ett hissalternativ för den som har svårigheter med att röra sig i trappor.

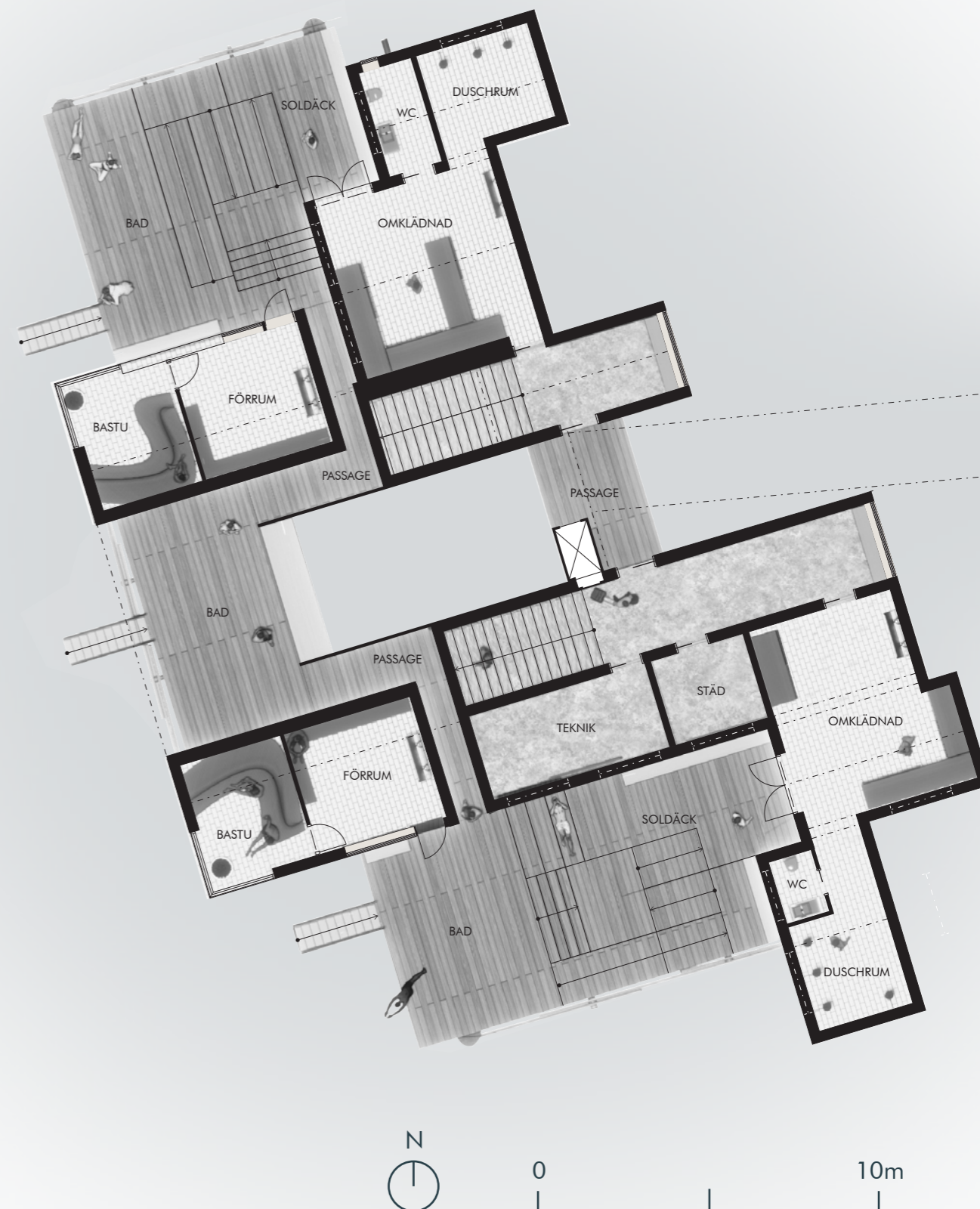
PLANRITNING - PLAN 0

ÅLABODARNAS KALLBADHUS

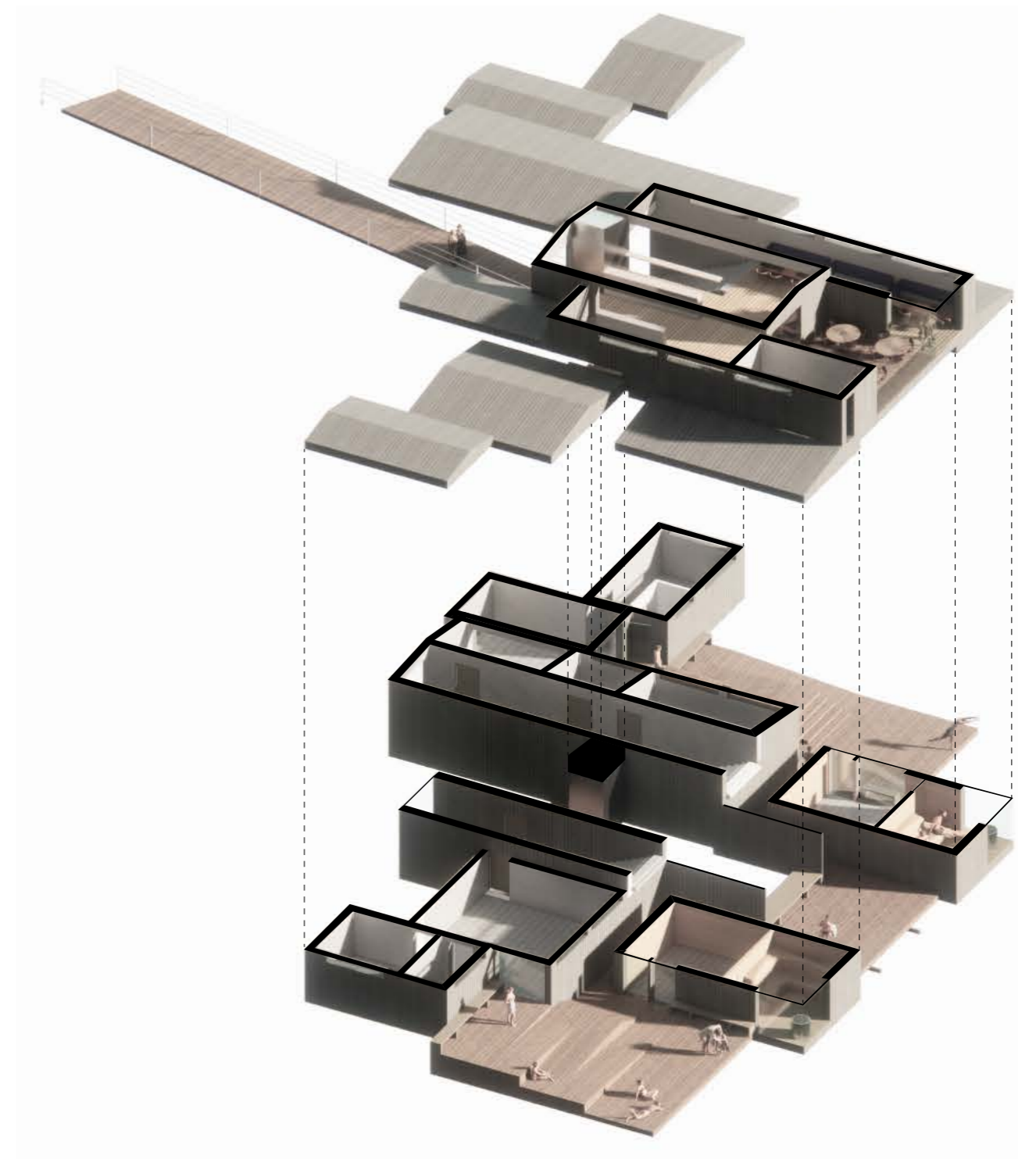
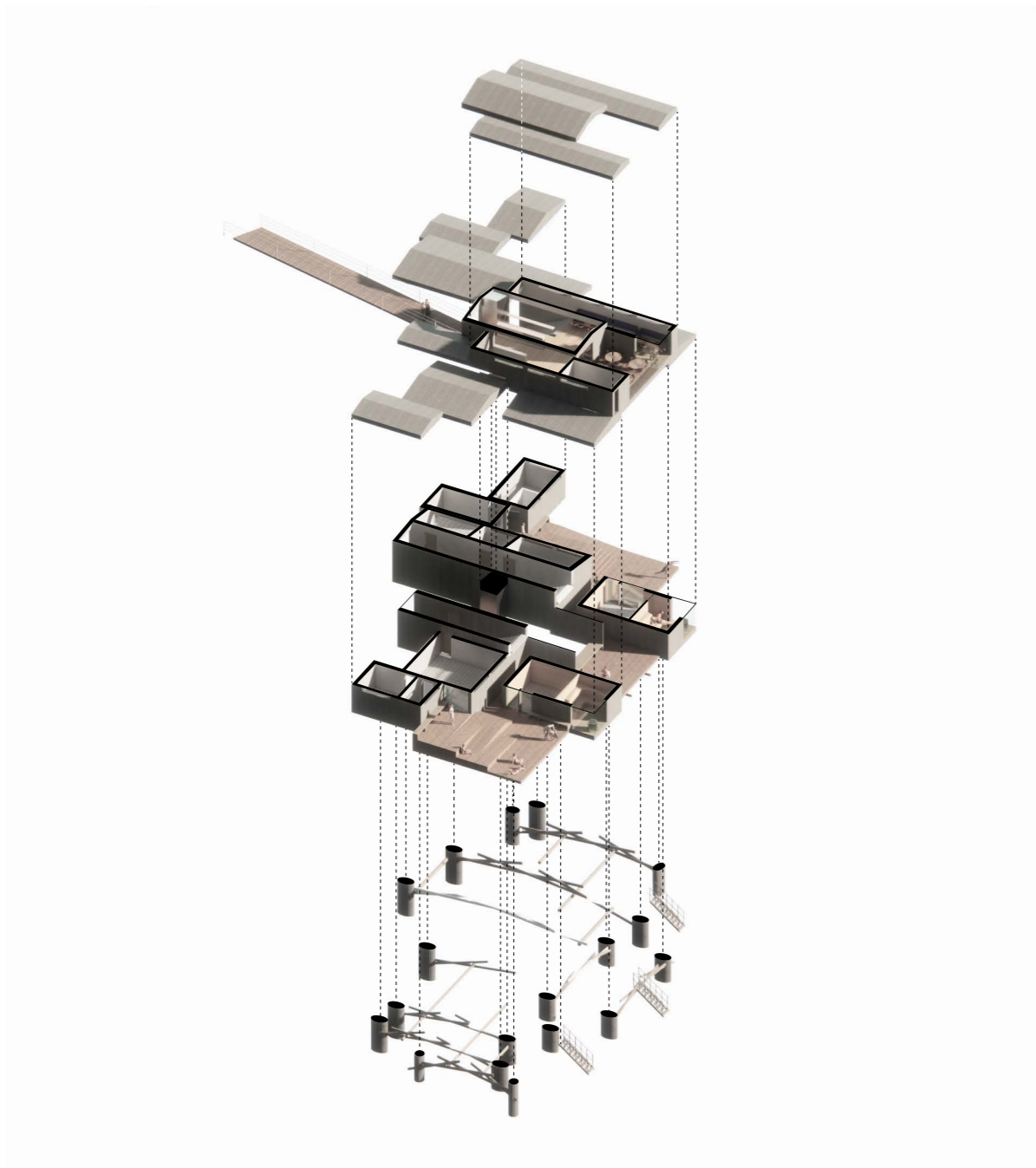
Väljer besökaren att ta trapporna ner uppenbarar sig alltmedan nedåtrörelsen är igång, ett stort glasparti i slutet av rummet. Än en gång bjuds besökaren på en ny vy, nu över strandkanten och den vackra klintkust som finns på platsen. Även för den hisstagande besökaren uppnår man denna effekt eftersom hissens östliga sida är tänkt att vara glasad.

När man träder i hissens ser man ingenting åt öster men när hissens rör sig till plan 0 blottläggs strandkanten. Från hissens plats på plan 0 når man båda avdelningarna genom en sorts övehängande bro som sträcker sig mellan huskropparna. Denna bro möjliggör en horisontell rörelse mellan de två avdelningarna och kan nyttjas av både städ- och kallbadhuspersonal. Teknikrum och städtrum finns i den sydliga avdelningen. Efter att man i trapprummet tagit av skorna kan man fortsätta in mot omklädesrum med anslutande dusch och WC. För att slippa insyn i dessa rum har överliggande avlånga horisontella fönster placerats vid vägglut. Även i teknik och städutrymme har denna typ av fönster placerats.

Nu kliver återigen besökaren till kallbadhuset ut och kan antingen välja att röra sig nedåt den ramp som också fungerar som sittgradäng eller nedåt för de trappor som leder in till förrummet till bastun. Mellan detta förrum och den andra huskroppen finns en smal passage som besökaren använder för att ta sig till den gemensamma badbrygga som ligger under ovanliggande terrass och mellan de två bastuavdelningarna. Detta blir en stor kvalitet för besökaren då denna typ av funktion möjliggör ett konstant gemensamt badande. Många andra kallbadhusanläggningar har en sådan funktion endast ett fåtal gånger om året såsom Ribersborgs Kallbadhus som har Pride-kallbad en gång i månaden.

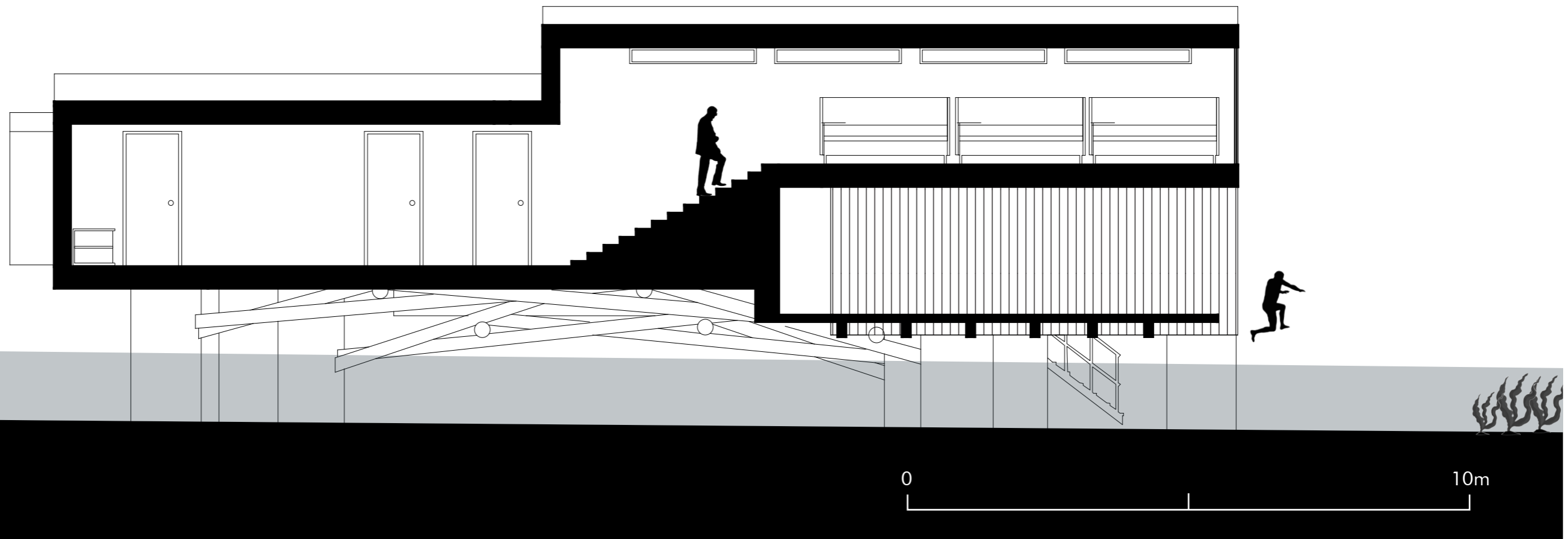
AXONOMETRI
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

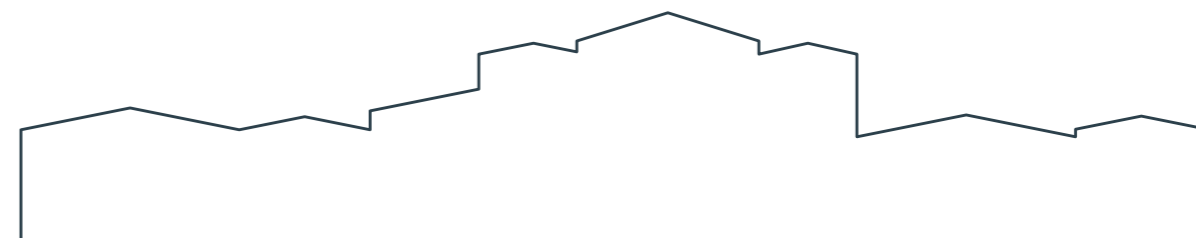
SEKTION AA
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

SEKTION BB
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

VISUALISERING - känslan av rörelsen visualiserad
ÅLABODARNAS KALLBADHUS

Betraktaren har vid närmandet av kallbadhuset en ständig kontakt med de byggnadselement som bär upp bryggan. Detta blir som en ständig påminnelse om grundskålen till denna säregna gestaltning; ålgräset. Förhoppningen är att arkitekturen ska öka medvetenheten och den allmänna hållningen till havet och dess marina liv.

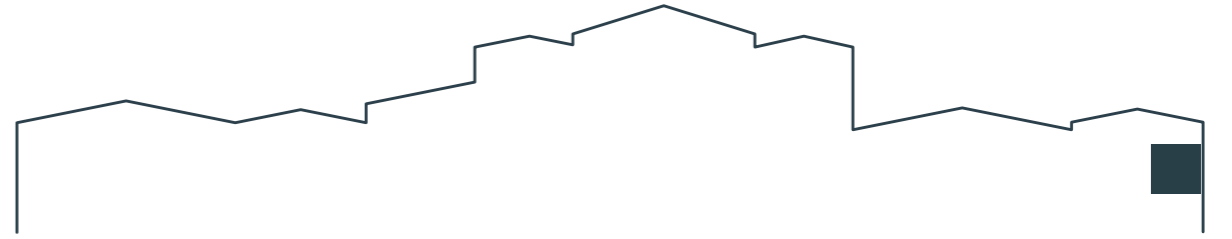

Vy över entre och siktlinje genom plan 1 och ut över Hven och Danmark.

Reception och soldäck med hiss i vänstra kanten av bilden.

En av nedgångarna ner från reception. Människor med rörelsevårigheter tar enkelt hissen ner.

Ramperna på avdelningarnas soldäck har flera användningsområden. Kan fungera som sittplatser och ramper. Bänkar längs fasad ökar också trivsselfaktorn.

Bild från bastu under solnedgång.

Mötet på den gemensamma badbryggan.

Solen skiner inte alltid i Ålabodarna.

REFLEKTION

Att planera en så välriktad och genomarbetad ny vattenverksamhet i Ålabodarna har först och främst varit otroligt lärorikt. Arbetet har tagit mig till nya och för min egen del, okända områden att behandla, problematisera och lösa. Problemområden som både hjälpt och försvårat för mig i gestaltningsarbetet.

Arbetet har mått väl av att jag hela tiden har haft Landskrona Stads initiala förslag att utgå från då detta i ett mycket tidigt stadie skapade en direktlänk till verkligheten. Förståelsen av de efterskalv som skedde på grund av Landskronas förslag har på ett väldigt naturligt sätt lett mig vidare i processen och guidat mig till olika platser och gestaltningsverktyg. Upptäckten av photogrammetry och vilka möjligheter som finns med denna teknik anser jag ha betytt en hel del för slutresultatet då jag i ett mycket tidigt skede kunde förankra mina skisser till platsens förutsättningar. Summa summarum har i den analys som föranlett gestaltningen varit ovärderlig för mitt slutresultat.

Min gestaltning är också präglad av ett flertal platsbesök som jag har gjort under arbetets gång. Dessa platsbesök lämnades utanför uppsatsens omfattning då jag redan hade ett flertal parametrar att förhålla mig till. Även om så var fallet fanns alltid dessa platsbesök i bakhuvudet på mig och ledsagade mig genom min egen gestaltning när inspirationen falnade.

Ribersborgs Kallbadhus som är en badhusanläggning av modellen större är präglad av starka kontraster och gränser. Några av dessa gränser integrerades jag i Ålabodarna och några motverkades. En av de tydliga gränserna utgörs av inträdet på Ribersborgs kallbadhus. Här möts man direkt av en restaurang innan man når det avskilda nakenbadet. Samma gränssdragning uppnår besökaren till Bjärreds

kallbadhus som jag också under arbetets process har besökt. Det är inte förrän man passerat restaurang-delen innan man når kallbadet. På Ribersborgs kallbadhus öppnar man en dörr som finns i anslutning till caféet och man är direkt inne på det nakna området. Att för första gången göra denna gränsöverskridning; från en publik restaurang till ett nakenbad kan bli minst sagt överraskande om inte chockerande. Jag kommer fortfarande ihåg första gången jag trädde in på badavdelningen på Ribersborgs kallbadhus. Trots att jag var beredd på nakenhet var kontrasten mellan en ät-miljö och nakna människor för stark för min smak.

Mycket hellre genomgår jag en gradvis upptrappning av nakenhet likt den som finns på Kallis i Helsingborg. Här når man omklädningsdel - duschar - lounge-rum som alla ligger i liv med varandra för att ta sig mot bastu och bad. En sorts gradvis upptrappning för det som komma skall.

Tydliga gränssdraganden i all ära. Det kan verkligen vara någonting som behövs när syftet till gränsen är avgörande för byggnadens funktion. Skolbyggnader, LSS-boenden och flygplatser är några exempel av de byggda enheter som behöver tydliga gränssdraganden för att ge besökaren tydliga uppmaningar och riktlinjer att förhålla sig till. Kallbadhus, naturrum och privata bostäder är i mitt tycke enheter där tydliga gränser inte behöver uttryckas så självklart då dessa försöker uppnå en annan typ av sinnesro hos dess besökare. Att fortsatt ha tydliga kontraster och gränssdraganden kan motverka byggnadens syfte rentav förstöra dess arkitektoniska känsla helt och hållet.

Något som jag tycker är rofyllt med Ribersborgs Kallbadhus är det förrum som man träder in i innan sitt bastubad. Ett förrum med en annan

Vy över detalj på entrédörren. Handtagets form formad efter kallbadhusets siluett.

typ av klimatzon som kan användas på både ett socialt och meningsfullt vis. Ett sådant förrum lät jag även gestalta i mitt eget kallbadhus. Det motverkar inte bara värmespill från bastun utan fungerar även som en brygga mellan ute och inne. Ännu en gräns som suddas ut och får en jämnare övergång.

En annan kvalitet som jag tog med mig från Kallis i Helsingborg var den infällbara vägg som skilde damernas och herrarnas bastu åt. Genom denna vägg kunde man uppnå gemensam bastu eller en avskildhet i samma lokaler. Det var här idén om ett gemensamt badutrymme kom till. En plats som alltid möjliggjorde möte mellan avdelningarna. Därför skapade jag en gemensam badbrygga i Ålabodarnas Kallbadhus.

Ålabodarnas Kallbadhus skulle inte bara bli en tillgång för de boende och för närregionen i sig själv utan även för Örenäs Slotts gäster. Det skulle ytterliggare kunna bidra med att locka ännu fler besökare till denna unika plats och göra Landskrona kommun mer attraktivt för turister då denna typ av aktivitet är högst populär i dagens samhälle.

Diskussionen kring miljöpåverkan bör också beaktas när man ingriper på ett område som är präglad av en känslig natur. Att bygga mitt i ett utsatt naturvårdsområde är såklart inte önskvärt varken av marinbiologer eller exploaterare men det bör utredas om vissa platser som redan är utsatta för mänskliga aktiviteter bör bebyggas om särskilda åtgärder för att minska på avtrycket görs. Detta arbete tycker jag har utrett och ifrågasatt just en sådan plats som skyddas av naturklassningar men som i dagsläget kräver någon form av bebyggd verksamhet för att till fullo fungera för dess besökare. Om man genom gestaltning och tillvägagångssätt

dessutom lyfter problematiken som föreligger kring en plats kanske det även kan få positiva effekter för resten av området. Tankesättet kan likna den safariverksamhet som bedrivs på savanner. Naturområden stora som nationer bjuder in världen till allmän beskådning av djur och natur. Som pris får dessa områden betala med att delar av savannen blir exploaterade av hotell och andra näringsverksamheter som krävs för att ta emot besökare. I gengäld får parkerna stora, annars uteblivna, intäkter som används för att skydda samma område från tjuvskytta och externa ekonomiska intressen samtidigt som de kan upprätthålla goda naturliga förhållanden på området. Dessutom inbringar denna typ av turistverksamhet extremt stora intäkter för stora delar av den afrikanska kontinenten.

Likt denna affärsmodell kan man tänka sig att småskalig och aktsam exploatering av naturvårdsområden i Sverige kan inbringa stora värden för resten av närområdet som naturvårdsområdet innefattar.

SLUTORD

Genom att som arkitekt vara lyhörd inför de fysiska kvalitéerna och svårigheterna en plats har anser jag är den rätta vägen för vår yrkesgrupp att förhålla oss till. I mitt fall har fokus legat på platsens naturliga kvalitéer och genom att vara så lösningsorienterad som möjligt, har jag lyckats producera ett välriktat förslag förankrat i både byn Ålabodarna och på den specifika platsen. Arkitekturen bakom mitt kallbadhus och brygga har av den anledningen inte blivit en produkt av dess program utan jag hävdar att det blivit en produkt av dess omgivning där naturen har fått diktera villkoren. På så sätt är inte bara arkitekturen präglad av en lätt framtoning utan den fungerar även som en kommunikationslänk som belyser en aktuell problematik. Från denna syn på vad arkitektur kan vara är jag nöjd med vad jag genom gestaltningen åstadkommit. Den största svårigheten har varit att i slutändan binda samman nedstigningen med tillgänglighetsaspekten som dessvärre kom in i ett ganska sent skede i gestaltningen. Samtidigt som jag är säker på att ett tidigare tillgänglighetstänk i processen hade underlättat för mig är jag övertygad om att utformningen på byggnaden hade blivit annorlunda. Bra eller dåligt annorlunda låter jag vara osagt men om jag inte hade låtit rita in en hiss i receptionen hade en ramp från plan 1 till plan 0 blivit 24 meter lång. Det kan därför ibland kännas orimligt att allt som byggs idag ska tillgänglighetsanpassas då det både medför stora extrakostnader och ofta begränsar utformningen på en byggnad.

Från ett rent gestaltningsmässigt perspektiv anser jag slutresultatet som framgångsrikt. Detta då kallbadhuset ger en respektfull framtoning på den annars väldigt känsliga platsen. Rörelsen i byggnaden är ovanlig och det är i denna enligt mig, som den största kvalitéten ligger. Nedstigningen och flödet genom byggnadens rum med olika utblickar

skapar en form av sinnesro. Att även ta in det uråldriga brokonceptet blev en personlig favorit då bryggan förvandlades till någonting mer än bara en brygga. Den ständiga närvaron som de byggnadstekniska element har i gestaltningen, lyfter både fram och kompletterar kallbadhusets annars rationella form. Jag är även nöjd med att jag valde att ta start i ett redan befintligt förslag då hela arbetet tog fart redan från första sida och inte avvalnade i en lång och utdragen teori om tidigare byggda kallbadhus.

Jag tar med mig mycket lärdomar från detta arbete och tackar dig läsare som förhoppningsvis har funnit processen intressant och slutresultatet komplett.

Tack.

KÄLLFÖRTECKNING

KÄLLOR

1. Länsstyrelsen Skåne (2020). *Ansökan om dispens (tillstånd) från reservatföreskrifter 7 kap. 7§ miljöbalken*. [internt material] Ansökan - Landskrona Stad.
2. Statistiska Centralbyrån (2005) sid 39. *Småorter 2005*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/smaorter-arealer-befolkning/>
3. Länsstyrelsen Skåne. (2021). *Glumslövs Naturvårdsområde*. <https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/naturreservat/landskrona/glumslavs-naturvardsomrade>
4. Landskrona Stad (2016). *Översiktsplan 2030 - Landskrona Stad*. Landskrona stad. <https://www.landskrona.se/invanare/stadsplanering-trafik/oversiktplaner/landskrona-oversiktsplan/>
5. Lakartidningen.se (2018-12-18). *Bastubad kan vara bra vid ett antal sjukdomar - men fler studier krävs*. <https://lakartidningen.se/klunik-och-vetenskap-1/artiklar-1/klunik-oversikt/2018/12/bastubad-kan-vara-bra-vid-ett-antal-sjukdomar-men-fler-studier-kravs/>
6. Kry (2021). *Kallbad - bra eller dåligt enligt forskningen?* <https://www.kry.se/din-halsa/kallbad-bra-eller-daligt-enligt-forskningen/>
7. Naturvårdsverket (2021). *Vindkraftens påverkan på marint liv*. <https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/forskning/vindval/vindkraftens-paverkan-pa-marint-liv/>
8. Inger Engström, Boende i Ålabodarna, samtal den 11 oktober 2021.
9. Dahlgren, T. (2018). *Ett kallbadhus funktioner och byggtekniska lösningar för det nordiska klimatet*. Kandidatuppsats, Byggteknik, Tekniska Högskolan Jönköping. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1275083/FULLTEXT01.pdf>
10. Kjellgren, Björn (2008). "Song - den förfinade kulturens dynasti". KINA äldre historia. Gleerups Utbildning AB. sid. 58. ISBN 978-91-40-66370-2
11. Högberg, Leif (2000). *Skåne-linjen : (Per-Albin linjen) : det skånska kusförsvaret under andra världskriget*. Skurup: L. Högberg. ISBN 91-973900-0-3

BILDKÄLLOR

1. Egen figur.
2. Landskrona Stad (2016). *Översiktsplan 2030 - Landskrona Stad*. Landskrona stad. <https://www.landskrona.se/invanare/stadsplanering-trafik/oversiktplaner/landskrona-oversiktsplan/>
3. Pregler, Henrik. 2022
4. Lantmäteriet, Karta
5. Lantmäteriet, Karta
6. Pregler, Henrik 2021
7. Landskrona Stad (2016). *Översiktsplan 2030 - Landskrona Stad*. Landskrona stad. <https://www.landskrona.se/invanare/stadsplanering-trafik/oversiktplaner/landskrona-oversiktsplan/>
8. Landskrona Stad (2016). *Översiktsplan 2030 - Landskrona Stad*. Landskrona stad. <https://www.landskrona.se/invanare/stadsplanering-trafik/oversiktplaner/landskrona-oversiktsplan/>

9. Lantmäteriet, Karta
10. Lantmäteriet, Karta
11. Pregler, Henrik. 2022
12. Lantmäteriet, Karta
13. Lantmäteriet, Karta
14. Google Maps
15. Oldby, Marcus. 2021
16. Oldby, Marcus. 2021
17. Pregler, Henrik. 2021
18. Bildkollage: Oldby, Marcus. 2021
19. Pregler, Henrik. 2021
20. Pregler, Henrik. 2021
21. Pregler, Henrik. 2021
22. Oldby, Marcus. 2021
23. Oldby, Marcus. 2021
24. Oldby, Marcus. 2021
25. Oldby, Marcus. 2021
26. Bildkollage: Pregler, Henrik 2021
27. Malmö Museer. 191
28. Dahlgren, Therese. 2018
29. Pregler, Henrik. 2022
30. Pregler, Henrik. 2022
31. Dahlgren, Therese. 2018
32. Dahlgren, Therese. 2018
33. Dahlgren, Therese. 2018
34. Dahlgren, Therese. 2018
35. Dahlgren, Therese. 2018
36. Dahlgren, Therese. 2018
37. Oldby, Marcus. 2021
38. Pregler, Henrik. 2021
39. Oldby, Marcus. 2021
40. Oldby, Marcus. 2021
41. Palace Museum Beijing
42. Palace Museum Beijing
43. Pregler, Henrik. 2022
44. Pregler, Henrik. 2022
45. Pregler, Henrik. 2022
46. Pregler, Henrik. 2022
47. Pregler, Henrik. 2022
48. Pregler, Henrik. 2022
49. Pregler, Henrik. 2022
50. Pregler, Henrik. 2022

SLUT.